Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

LK

Tremtis

TREMTIS - THE EXILE

Lithuanian Weekly

Nr. 57, 22. August 1951

Publisher & Editor: Simas Miglinas, Membership Association of the Free Press, (13 b) Memmingen, Postfach 2, Tel. 2677 / Sponsor: International Refugee Organization / Printer: Memminger Zeitung, Schrannenpl. 6

Nr. 57 LIETUVIŲ TREMTINIŲ SAVAITRAŠTIS VAKARŲ EUROPOJE 1951. VIII. 22.

Maskva nebus bombarduojama

Amerikiečių žurnalistai broliai Alsopai paskelbė straipsnį, kuriame teigia, jog Jungtinės Amerikos Valstybės ateinančiais metais birželio mėnesį jau tiek turėsiančios atominių bombų, kad orinė strategija bus pakeista iš pagrindų. Jei sovietai pradėtų Trečiąjį Pasaulinį Karą, — toliau rašo Alsopai, — tuo atveju Vašingtono strategai rastų reikalinga daryti praktiškas išvadas, atominiais puolimais sunaikinant rusų aerodromus, kariuomenės telkinius, naftos laukus ir ginklavimosi įmones, kad karo vedimą padarytų neįmanomą.

Maskva ir Leningradas nebūtų puolami atominiais ginklais iki tol, kol sovietai nenumestų nė vienos atominės bombos į laisvojo pasaulio miestus.

Sukilimas urano kasyklose

Vokiečių spauda informuoja apie vokiečių darbininkų sukilimą sovietų kontroliuojamose urano kasyklose Rytų Vokietijoje. Sukilimas įvyko prie Saalfeldo esamose urano kasyklose, kuriose dirba per 2000 vokiečių darbininkų. Pradžią kilusioms riaušėms davė penkių darbininkų pasigėrimas. Parėję girti darbininkai pradėję šokti amerikoniškus šokius ir aštriau pasisakę prieš sovietinę valdžią. Po to darbininkai buvo liaudies milicijos suimti ir uždaryti daboklėn.

Ryto metą dviejų šachtų darbininkai, kuriose dirbo ir suimtieji, pareikalavo milicijos suimtuosius paleisti. Tačiau milicija nekreipė dėmesio į reikalaujančių pageidavimus. Po to darbininkai puolė liaudies milicijos pastatą. Prasidėjo darbininkų kova su liaudies milicija. Darbininkai paleido į darbą turėtus įrankius. Liaudies milicijos būrys negalėjo atsilaikyti sukilusiai masei darbininkų. Sukilę darbininkai su didžiausiu įtužimu puolė miliciją. Jau pat susirėmimo pradžioje du milicininkai buvo kirkomis užmušti. Sukilusiems darbininkams nugalėjus miliciją, šie įsibrovė į milicijos būstą ir sunaikino visas bylas, jas suplėšydami ir išmesdami gatvėn. Stalai ir kėdės buvo sulaužytos, langai su visais rėmais išdaužyti. Visos milicijos raštinėje buvusios rašomosios mašinėlės buvo išmestos gatvėn ir sunaikintos.

Netrukus pasirodė atskubančių iš kaimynystės milicininkų gelbėti Saalfeldo milicininkus. Tačiau atvykstantieji taip bat buvo užpulti sukilusių darbininkų ir išsklaidyti.

Darbininkai, nugalėję miliciją, išlaužė milicijos daboklės duris ir išlaisvino suimtuosius draugus. Taip pat buvo išlaisvinti ir kiti milicijos imtiniai. Po šio darbininkų sukilimo visa aplinkinių miestelių vokiečių liaudies milicija buvo užaliarmuota. Sukilėlių dalis bandė pasprukti į vakarus, tačiau ne visiems pavyko, nes pirmiausia buvo nepaprastai sustiprintas pasienis, kad niekas iš sukilėlių nepasiektų vakarus.

Visa eilė sukilėlių jau esą suimta.

Britams belieka iš Persijos važiuoti namo?

Dėl Persijos naftos šaltinių suvalstybinimo kilęs konfliktas tarp Persijos ir Britanijos tęsiasi ir toliau. Persų vyriausybė, tik susipažinusi su paskutiniu britų siūlymu, buvo pareiškusi, jog kai kurie siūlomi punktai priimtini. Tačiau vėliau, persams nepriimant visų britų siūlymų, kuriuose numatomos sąlygos dėl galimybės britų specialistams pasilikti dirbti persų naftos šaltiniuose, britai savo siūlymus atsiėmė, pareikšdami, jog persai iš viso neturį noro susitarti. Anglijos vyriausybės įgaliotinis Stokes persams įteikė naują statutą, sąlygojantį britų specialistų pasilikimą persų naftos šaltiniuose. Jei ir šis nebus persams priimtinas, — pareiškė Stokes, — man belieka važiuoti namo...

Kiniečiai daugiau nori susitarti, negu korėjiečiai

Pasitarimai dėl ginklų paliaubų Korėjoje vis neišeina iš mirties taško. Po ilgo delsimo šiaurės korėjiečiai pagaliau sutiko, kad būtų sudaryta speciali komisija nustatyti neitraliai zonai. Pirmieji tokios komisijos susitikimai davė pagrindo spėlioti, gal, pagaliau, visa pasuks geron pusėn. Netrukus po to optimizmo šiaurės korėjiečiai pakaltino Jungtinių Tautų karinę vadovybę Korėjoje pažeidimu neitralios zonos. JT karinė vadovybė aiškina, jog tie kaltinimai neturį pagrindo.

Iš sąjungininkų vadovybės pareiškiama, **jog susidaro įspūdis, kad kiniečiai rodą didesnį norą pasiekti ginklų paliaubų, negu kad šiaurės korėjiečiai, kurie daugiau paklustą sovietų direktyvoms. Kiniečių atstovuose, esą, galima įžvelgti daugiau patriotizmo.**

Lietuvoje apgyvendinami korėjiečiai

Speciali TREMTIES informacija apie nūdienę padėtį Lietuvoje

TREMČIAI pavyko gauti naujų informacijų apie nūdienę padėtį Lietuvoje. Tiesa, gautos informacijos liečia kai kurias Lietuvos sritis, tačiau iš jų jau galima daryti išvadų, kad ir kitose srityse gali kartotis minimi momentai.

Naujausia Lietuvoje yra tai, kad paskutiniu metu atkelta apgyvendinti šiaurės korėjiečių. Kiek iš viso gali būti Lietuvon atkeldinta korėjiečių — tikslių žinių neturima. TREMTIS teturi informacijas apie Kėdainių apskrityje įkurdinimą 40 šiaurės korėjiečių šeimų ir 200 korėjiečių vaikų, karo eigoje tapusių našlaičiais bei pasimetusių nuo tėvų. Atkeltosios korėjiečių šeimos įkurdintos, esą, dėl to, kad dėl vykstančio karo jos netekusios pastogės. Kėdainių apskritin atkeldintos korėjiečių šeimos ir vaikai yra įkurdinta kolchozuose. Ar korėjiečių įkurdinta ir kitose Lietuvos vietovėse? Ir neturint žinių galima spėti, jog, galimas daiktas, greičiausiai jų bus atkeldinta, nes sunku tikėti, kad jie būtų sutelkti tik vienon apskritin.

Gyventojų nuotaikų stebėtojai. Paskutiniu metu Lietuvoje įvesta dar viena naujovė — tai steigimas atitinkamų punktų gyventojų nuotaikoms stebėti. Turimos žinios, jog Ukmergės apskrityje, kuri šiuo metu vadinama Smiltynės rajonu, yra įsteigta eilė punktų sekti ir stebėti gyventojų nuotaikoms. Tokiems punktams vadovauja rusų milicijos karininkai. Jiems artimai talkina komunistinis elementas, teikdamas informacijas apie patiriamas gyventojų nuotaikas, jų pokalbius ir pn. Reikia manyti, jog tokie gyventojų nuotaikų sekimo punktai yra įsteigti ir kitose Lietuvos vietovėse.

Gyventojų nuotaikų sekimo tikslas? Klaidinga būtų manyti, kad gyventojų nuotaikoms stebėti punktų įsteigimas turėtų ką nors bendra su pastanga, tas nuotaikas patyrus, įvesti kokių nors pataisų, kad nepasitenkinimą sukelią reiškiniai būtų pašalinami. Jei toks tikslas būtų turimas — tuo atveju bolševizmas nebūtų bolševizmas. Priešingai, sekant ir registruojant gyventojų nuotaikas surenkami duomenys būsimiems trėmimams. Visi, kurių patiriamas koks nors nepasitenkinimas, netrukus būva pašalinami. Iš Ukmergės apskrities turimos informacijos kaip tik rodo, kad eilei asmenų, kurių kritiški išsitarimai pasiekė nuotaikų stebėtojų ausį — netrukus buvo pasiūlyta registruotis „savanoriškai įsipareigoti darbams į broliškas respublikas“.

Kariomenėn pašaukti vaikai. Šiais metais Lietuvoje rusų kariuomenėn pašaukti žymiai jaunesnio amžiaus vyrai, negu kad tatai buvo daroma ankstesniais metais. Esą pašaukti dar iš vaiko amžiaus nespėję išaugti jaunuoliai. Jaunų vyrų šaukimas kaip tik rodo sovietų pasiruošimus sutelkti galimai daugiau vyrų po ginklu.

Šventes gyventojai turi apmokėti. Nežiūrint okupanto varomos antireliginės akcijos — Lietuvos kaimo gyventojai anksčiau švęstas religinės šventes ir dabar dažniausiai švenčia. Tačiau jei kuri nors šventė pasitaiko šiokiadienį — tuo atveju leidžiama švęsti tik padavus prašymą ir gavus leidimą. Gi leidimas duodamas švenčiantiems sumokėjus tam tikrą pinigų sumą už „nedirbtą laiką“.

Bažnyčių daugiau uždaro. Dėl nepakeliamų mokesčių, kuriais yra apkrautos bažnyčios Lietuvoje, nemaža bažnyčių turi užsidaryti. Kitos bažnyčios uždaromos dvasiškius suimant. Štai prieš kurį laiką buvo suimtas ir Rusijos gilumon ištremtas Musninkų klebonas, gi pati bažnyčia, kleboną ištrėmus, uždaryta.

Ne visus ūkininkus verčia jungtis į kolchozus. Šiuo metu didžiuma Lietuvos ūkininkų jau yra įjungti į kolchozus. Lietuviai ūkininkai, anot okupanto, „savanoriškai“ stojo į kolchozus, gi tas „savanoriškumas“ labai dažnai buvo pasėka neįmanomumo savystoviai ūkininkauti. Privatūs ūkiai tiek buvo apkrauti mokesčiais, kad ūkininkams nebuvo kitos išeities, kaip vietos komunistų vykdomam komitetui rašyti pareiškimą, kad „priimtų į kolchozą“ ir padedant parašą atsisakyti turėtos nuosavybės. Nekalbant apie didžiulius žemės mokesčius privatiems ūkiams, dar buvo apmokestinti sodų medžiai, siuvamos mašinos ir pn. Pavydžiui už vieną vaismedį ūkininkas turi mokėti kas metai 5 rublius, kas yra lygu centneriui grūdų. Už siuvamą mašiną į metus reikalinga mokėti 250 rublių.

O vis dėlto dar ir šiandien yra ūkininkų lietuvių, kurie neversti į kolchozus jungtis. Tai yra tokie ūkininkai, kurie gyvena išsimėtę miškų iškarpose ir kolchozo suorganizavimas nėra įmanomas. Apie Jėzną panemunėmis, tarp pušynų, yra išsklidusių smėlynuose ūkelių, kurių savininkai nejungti į kolchozus. Dėl privatiems ūkiams taikomų didžiulių mokesčių šių smiltynų gyventojai nepaprastai suvargę. Stambieji Jėzno apylinkės ūkininkai yra ištremti 1948 bei 1949 metais.

Gana skurdžiai verčiasi ir Kėdainių apskrities kolchozininkai. Čia kolchozininkams už darbą pinigais visai nemokama, o teduodama už darbo dieną kg grūdų, visai neatsižvelgiant į kolchozininko šeimos narių skaičių. Jei šeimoje yra mažų vaikų — tokiai šeimai labai sunku verstis.

Tautiniais drabužiais vilkėjimas šiandien Lietuvoje nepageidaujamas

Pradėtas karas balionais, skelbiančiais laisvę

Paskutiniu metu iš Vakarų Vokietijos, pasinaudojant palankiu vėju, keliais atvejais Čekoslovakijon buvo paleista tūkstančiai balionų, kurie anapus geležinės uždangos nunešė šimtus tūkstančių atsišaukimų į čekų tautą, kuriuose išreiškiamas Vakarų ryžtas pasaulyje įgyvendinti laisvę.

Šis „karas“ balionais, nesigilinančiam į jo prasmę, iš pirmo įspūdžio gali atrodyti kiek keistokas... Užsiimama laidyti balionuose atsišaukimus į pavergtuosius, kuriems tie atsišaukimai nesuteiks netektos laisvės. Dar daugiau: — tie atsišaukimai, paleisti iš Vakarų, labai dažnais atvejais gali tapti bilietu kalėjiman ar koncentracijos stovyklon, jei susidomėjęs atsišaukimu bus pastebėtas stebinčių akių.

Tačiau pradėjusieji balionais „karą“ yra kitokio įsitikinimo. Tie tūkstančiai paleistų balionų tegu ne visi pasieks tikslą, — sako balionus leidžiantieji anapus geležinės uždangos. — Yra tikra, kad daug tų balionų su atsišaukimų kroviniu įklims į pelkynus, pasklis po miškus, retai žmogaus pasiekiamus. Tačiau iš paleidžiamos daugybės nemaža jų pasieks tikslą. Tegu ir ne kiekvienas gyventojas drįs pažvelgti į dedeliais kiekiais apylinkę nuklojančius atsišaukimus. Tačiau rasis paskaitančių. **Tie atsišaukimai turės sustiprinti laisvės pasiilgusius.**

Pradėtasis „karas“ balionais esąs vienas iš pirmųjų konkrečių žingsnių gen. Liucijaus Clay Jungtinėse Amerikos Valstybėse įkurtos organizacijos „Kryžiaus žygis dėl laisvės“. Ši organizacija šiandien jau turi 16 milijonų narių. Jos (minėtos organizacijos) pastangomis paskutinėmis savaitėmis Čekoslovakijon buvo paleista 8950 balionų su atsišaukimais į čekų tautą ir su jai draugingumo pareiškimais. **Tie balionai anapus geležinės uždangos nunešė arti 20 milijonų atsišaukimų,** nes kiekvienas balionas paleidžiamas su 2000 atsišaukimų siunta.

Pats balionų paleidimas nėra taip jau paprastas. Balionų „karą“ vedantiems kartais reikia apsiginkluoti didele kantrybe, belūkuriuojant palankaus vėjo. Pirmiausia sunkvežimiais balionai nugabenami kažkur prie Čekoslovakijos sienus, kalnuosna. Čia, atitinkamais aparatais apsiginklavę, tiria oro slinktį metereologai. Kol nėra palankaus vėjo — tol beprasmiškas balionų paleidimas. Kartais pažeme pūkšnojęs vėjūkštis sudaro įspūdį, jog jis palankus balionams nunešti anapus geležinės uždangos. Tačiau kai balionas, pripildytas vandenilio, paleidžiamas, greit paaiškėja, jog aukštumose jis pasuka nepageidaujama kryptimi. Vėl tenka lūkuriuoti. Kartais iki keliolikos valandų.

Šion akcijon įtraukta nemaža įvairių tautybių tremtinių. Jų atstovų dalyvavo Čekoslovakijon paleidžiant balionus su laisvės šūkiais ne tik iš Vokietijoje gyvenančių, bet buvo atvykusių ir iš Anglijos.

Kai sulaukiama palankios oro slinkties — tada skubomis paruošiami balionai, pakrauti atsišaukimais. Patys balionai yra juodi, kaip tamsi naktis. Balionams tokia spalva parinkta dėl to, kad juoda yra lengviausiai akies pastebima. Ant kiekvieno baliono yra stambus įrašas čekų kalboje: „Svoboda“ — Laisvė. Prieš paleidžiant pirmiausia balionai pripompuojami vandenilo dujų ir vienas po kito paleidžiami. Kiekvienos akcijos metu paleidžiama iki 5000 balionų. Jie vienas po kito greit kyla į aukštumas, pasiekdami vidutiniu greičiu važiuojančio auto greitį. Vėliau, vėjo nešami aukštyn ir pasiekę tam tikrą aukštį, balionai sprogsta, visą apylinkę nuberdami atsišaukimais. Balionų sprogimas įvyksta jiems pasiekus 10 kilometrų aukštį. Vienos akcijos metu čekų miestą Pilzeną pasiekė 2000 balionų, ant jo paberdami 4 milijonus atsišaukimų. Kita dalis balionų pasiekė Pragą, ją visą ir jos apylinkes užklodami atsišaukimais.

Ateityje panašios akcijos numatoma vis dažniau pakartoti, už geležinės uždangos gyvenantiems oro keliu pranešant apie vykdomus pasiruošimus laivės žygiui vakaruose.

Galimas daiktas, jog po sėkmingos akcijos balionus paleisti Čekoslovakijon, ateity jų bus bandoma paleisti ir į kitus kraštus, esančius sovietų verguvėje.

Savomis temomis

Pasitarimuose dalyvaus ir ministeris Balutis

Šį pavasarį suėjus į kontaktą VLIKo įgaliotiems Norkaičiui ir Dr. Karveliui su Lietuvos Diplomatijos šefu min. St. Lozoraičiu, buvo sutarta vėlesniais susitikimais siekti koordinavimo ir glaudinimo VLIKo ir Lietuvos diplomatijos vykdomų darbų. Vėlesniu pranešimu numatyti pasitarimai rugpiūčio 20 dienai buvo nukelti rugsėjo 10 dienai.

Paskutinėmis žiniomis VLIKo įgaliotų atstovų susitikimas su min. St. Lozoraičiu įkyks rugsėjo 1 d. Taigi 10 dienų anksčiau, negu buvo numatyta paskutiniu siūlymu. Pokalbiuose, be min. Lozoraičio, galimas daiktas, jog dalyvaus ir Lietuvos Įgaliotas ministeris Didžiajai Britanijai B. K. Balutis.

Lietuva, Tito ir Maskvos užmačios

Jau anksčiau jugoslavų užsienio reikalų ministeris Kardelj, kalbėdamasis su NEUE ZEITUNG atstovu, pasmerkė Baltijos valstybių užgrobimą, o dabar Tito, atsakydamas į Molotovo kaltinimus Vakarams
Jugoslavijai, griežtai pasmerkė
domą agresiją, kviesdamas Len
kuriai pavyzdžiu maskviškės
būti Lietuvos, Latvijos ir Es
Kremlius jau išnaikino eilę
pavolgio vokiečiai, totoriai
kraštėse stepėse, lietuviai
tremiami sunkiesiems da
mas laukia visus, kurie

Vokiečių spauda skel
lankantis Varšuvoj, č
vadų slapta konferenc
vę pavesta maršalui
kėtai pasirodė Lenki
sų satelitinių kraštų
rikiečių žiniomis
vykdyti manevrai
nės pajėgos šiuo me
dyti Vakarų puolim
delių sunkumų su
aprūpinti. Už tat M
naujus pokalbius su
10 metų taikos garan
nuo Korėjos, nesidomėd
tos klausimu. Ji tenori
kas susitvarkyti su Tito.
Jugoslavija, sovietai prasisl
Viduržemio jūros, o per ją
konflikto atveju, galėtų Vak
atkirsti nuo svarbių šaltinių a
tuose.

Lietuvių evangelikų sinodas Čikagoje

Lietuvos Nepriklausomybės laikais Biržuose vykusieji lietuvių evangelikų reformatų sinodai nutrūko nuo 1944 metų. Dabar jie įvyksta tremtyje. Du įvyko Vokietijoje, o žymiai daliai lietuvių evangelikų reformatų išsikėlus į Jungtines Amereikos Valstybes, sinodai pradėti šaukti Čikagoje. Šiais metais, kaip ir praėjusiais, sinodas buvo sušauktas Čikagoje kun. S. Neimano vadovaujamoje parapijoje. Šių metų sinodui pirmininkavo Dr. M. Devenis, gi jame dalyvavo visa eilė žymiųjų lietuvių evangelikų reformatų veikėjų, gyvenančių JAV.

Sinodo metu, be bėgamųjų klausimų, buvo pasisakyta už glaudesnį bendradarbiavimą su kitomis lietuviškomis ir amerikiečių religinėmis organizacijomis. Išrinkta komisija Šalpos Fondui tvarkyti, kurion įeina A. Šernas, J. Kregždė ir J. Jakūbonis. Į komisiją bendradarbiavimui su kitomis organizacijomis glaudinti išrinkti H. Pavilionis, V. Jakūbėnas, H. Yčaitė ir P. Tunkūnas. Slaptame kuratorių posėdy išrinkti nauji kuratoriai: E. Yčaitė, A. Devenis, D. Kregždienė, E. Devenienė.

Sinodas priėmė rezoliuciją dėl užgaulingo išsireiškimo Lietuvių Kalbos Vadove.

Trumpa informacija

* Rugpiūčio 18-19 dienomis Jungtinėse Amerikos Valstybėse, Clevelande, įvyko Amerikoje gyvenančių Lietuvių Studentų Sąjungos suvažiavimas.
* Šveicarijoje mirė J. Gabrys.
* Brooklyne grupė katalikų deda pastangų išleisti naują laikraštį.
* Rugsėjo pirmomis dienomis JAV, Clevelande, įvyksta skautų brolijos vadų suvažiavimas.

Svarstymai

Tylos uždangai nukrentant

Pasaulinėje spaudoje nuolat vis daugiau pasirodo straipsnių, kuriuose minima Lietuva, sovietų joje vykdomas teroras, lietuvių partizanų priešinimasis okupantui ir jų įnašas kovoje dėl tautų laisvės. Nesenas metas, kada tik retkarčiais, ir tai labai šykščiai, buvo užsimenama apie valstybes, nešančias Maskvos vergiją. Šiandien buvusioj tylos uždanga, galima sakyti, jau yra nukritusi. Tačiau tik spaudos skiltyse. Gi šio meto politikai ir toliau mėgsta tylomis praeiti pro šalis, sovietų pavergtas, ypač kai jie prabyla iš oficialiųjų tribūnų. Bet gi tikėtina, jog artėja metas, kada ir pasaulinės politikos vadovai tylą pavergtų tautų atžvilgiu pakeis pozityvia akcija. Šiandien jau ir patys didieji optimistai, ilgą laiką tikėjusieji bendradarbiavimu su Kremliumi, įsitikina, jog toks bendradarbiavimas nėra įmanomas. Gi į dvi dali padalintas pasaulis tik tada laisviau atsikvėps, kai nejaus grėsmės laisvei ir taikai, kurios šaknys glūdi Kremliuje.

Žinoma, tiesiogiai žmonių, nešančių bolševizmo uždėtą vergiją, dažnėją pasaulinėje spaudoje šilti atsiliepimai apie laisvės netekusius kraštus nešildo ir jų slėgaus gyvenimo nelengvina. Tačiau tie atsiliepimai jau šiuo metu sudaro t e i g i a m ą o p i n i j ą apie tautas, turinčias neginčijamą teisę į laisvę, apie laisvės kovotojų įnašą, atliekamą sunkiose sąlygose.

Nebūtų to didvyriško pasipriešinimo okupantui Lietuvoje — vargu bau pasaulinė spauda turėtų progų šitokiu plačiu mastu nuolat savo skiltyse minėti lietuvių tautą, kaipo turinčią nenuginčijamą teisę į savistovų valstybinį gyvenimą, kuris buvo nutrauktas sovietinės okupacijos pasėkoje.

Tauta, nekovojanti dėl laisvės, yra laisvės neverta. Tai senas teigimas, kurio nie-[illegible]neigia. Gi lietuvių tauta, ypač at-[illegible] į jos vedamą nelygią kovą prieš [illegible]ra bene vienintelė mažų tautų [illegible]okiu tauriu didvyriškumu ve-[illegible]kovą, geriausių vyrų krauju [illegible]ama laisvės troškulį ir ne-[illegible]primestos okupacinės jėgos.

[illegible] partizanų vedamą nely-[illegible]inėti su didele pagarba, [illegible]ia kelią Lietuvai į vals-[illegible]

[illegible] palikusi tautos dalis [illegible]čią okupacijos naštą, [illegible]nda? Jau ir šiandien [illegible]inės jėgos smarkiai [illegible]utos, turinčios gilų [illegible]ia primesta pajėga [illegible]raretinti jėgas, ta-[illegible]s jėgos, parodys pa-[illegible]uta, išaušus laisvei, [illegible] padarytas žaizdas. [illegible]i iš savęs, atlikusi sa-[illegible] išsisėmusi ir pavargusi. [illegible]imesta jokia jėga negali [illegible]os tautos.

[illegible]remtyje taip pat riša už-[illegible] savo tautą. Nepasimesti [illegible]enamiškume, nenutolti pa-[illegible]vęs bene yra svarbiau, negu [illegible]pač priauganti karta, tremties [illegible]ra slidžiame kely. Jo lengva [illegible] Lietuvai. Tik tėvų ir auklėtojų dėka svetur augančiuosius tebus įmanu išsaugoti savam kraštui. Kas to nepadarys, tas prisidės prie savo tautos silpninimo, kurį taip intensyviai ir beatodairiškai vykdo okupantas.

S. M.

Įvertina lietuvių partizanų auką už savo krašto ir vakarų pasaulio laisvę

Džiugu konstatuoti, jog lietuvių partizanų aukas, kurias jie moka ne tiktai už savo šalies, bet taip pat už visos Vakarų Europos ir likusio laisvojo pasaulio laisvę, vis daugiau ima įvertinti ir Vakaruose. Be visos eilės jau ankščiau minėtų amerikiečių ir vokiečių spaudos organų, štai šveicarų **Neues Wintenethurer Tagblatt** Nr. 160 įsidėjo vedamąjį, skirtą lietuvių partizaniniam sąjūdžiui pavaizduoti ir pagerbti. Panaši informacija, gauta iš lietuvių rezistencinių organų vadovybės, estų rašytojo Schaperio dėka pasirodė taip pat dar šiuose šveicarų dienraščiuose ir buvo pagarsinta per Berlyno ir kitus radiofonus: **Basler Nachrichten, St. Galler Tagblatt, Schaffhauser Nachrichten, Thurgauer Zeitung, Zuerichsee-Zeitung, Der freie Raethi, Berner Tagblatt, Zofinger Tagblatt.**

Visuose tuose pranešimuose iškeliama ta tyli, bet didvyriška kova, kuri jau daugiau kaip 10 metų vyksta Pabaltijo kraštuose. Informacija apie lietuvių partizanų veiklą pagrįsta pasiekusiu Vakarus pranešimu, gautu iš vyr. lietuvių partizanų būstinės Vilniaus apylinkės. Pasipriešinimo sąjūdis buvo sudarytas, — skelbiama tuose pranešimuose, — jau pirmosios sovietų okupacijos metu, ir vos prasidėjus karui tarp Sov. S-gos ir Vokietijos, jis tuojau smogė, ir jo 90 000 vyrų išvadavo Lietuvą ir pastatė tautinę vyriausybę dar nespėjus vokiečių armijoms užlieti krašto. Toji kova pareikalavo 2000 gyvybių, bet vokiečiai išvaduotojai, deja, kraštą apgavo. Partizaninio sąjūdžio vadas buvo įškištas į Dachau koncentracijos stovyklą, pagrindinis sąjūdis buvo priverstas vėl pasitraukti į miškus, kur toliau juos persekiojo SS ir gestapas. Tačiau didžioji partizanų armijos dalis pasitraukė dar į nuošalesnes vietas, ir šitie vienetai tad ir sudaro branduolį dabar tebeveikiančios partizanų armijos. 1945 m. jie turėjo per 40 000 žmonių, tačiau šiandien jų bus apie 6000—8000, kurie sudaro aktyvios rezistencijos narius. Be jų, yra dar pasyvios rezistencijos narių, kurie gali būti kiekvienu metu mobilizuoti. Visa Lietuva yra padalinta į vietines teritorines partizanų vadovietes, kurių kiekviena turi savo vadovybę. Vyr. vadovybė yra įsikūrusi miškuose apie Vilnių. Tačiau nei sovietams, nei sovietinei lietuvių milicijai niekad nėra pavykę įšaiškinti tą vyr. vadovybės būstinę arba jos ryšius su teritoriniais partizanų vienetais, nekalbant jau apie jų slapta palaikomus ryšius su Estija, Lenkija, Ukraina ir net Vakarų Europa, nors to ryšio palaikymas pareikalauja ir sunkių kraujo aukų.

Kiekvienas lietuvis partizanas dėvi seną lietuvių kariuomenės uniformą ir niekad gyvas nepasiduoda į nelaisvę. Kiekviena diena pradedama malda; prie jų yra prisidėję nemaža į miškus pabėgusių kunigų; miškuose jie taip pat turi savo karines mokyklas. Ginklai yra daugiausia vokiečių palikimo, bet dabar pamažu pereinama prie rusiškų modelių. Ypač sunku su šaudmenimis ir maistu, todėl padažnėjo karinių sandėlių ir sovchozų „rekvizicijos". Lietuvos partizanai į savo eiles nepriima jokių dezertyrų, svetimų tautybių buv. karo belaisvių arba nepatikėtino elemento iš nelietuvių tarpo. Tie laikai, kada, kaip 1947 m. — 800 lietuvių laikėsi prieš 2 sovietų divizijas, yra jau praėję. Dabar žmonės ypač taupomi. Dabartiniai tos partizanų armijos tikslai yra suvedami: 1) kliudyti bolševikams siekti visų politinių tikslų, 2) informuoti vietos gyventojus apie tikrą dalykų padėtį ir 3) dokumentuoti visa, kas Sovietų nuo 1944 m. Lietuvoje buvo ir tebėra daroma. Toji partizanų armija, kaip kad pažymi šveicarų dienraščiai, yra tikros Vakarų akys ir ausys už geležinės uždangos. Jų statute išreikšta visa, kas yra gražiausia ir tauriausia iš Vakarų krikščioniškosios kultūros kariuose. Tiesa, laisvasis pasaulis jiems nieko negali padėti. Tačiau jo pareiga yra apie juos žinoti, nes tuo būdu jis galės geriau įvertinti ir savo paties buities vertybes, kurioms kolkas dar negresia bent tokia akivaizdi grėsmė.

Užmiršti vakariečiai. Dar platesnį ir išsamesnį Walterio Schenko straipsnį apie Lietuvos partizanus ir ukrainiečių rezistencinį sąjūdį įsidėjo vokiečių **Rheinischer Merkur.** Straipsny kalbama apie „užmirštus vakariečius", būtent — baltus, kuriuos prieš 10 metų užliejo bolševizmo banga, šiandien tą patį procesą jau vykdanti prie Weimaro ir Wittenbergo Vokietijos vidury. Kaip kad toliau laikraštis pažymi, prieš kiek laiko Vakarus pasiekė žudomos lietuvių tautos šauksmas, bet kas jį ten išgirdo? Tas apeliavimas į popiežių Pijų XII, kaip kad pastebi E. Schaperis, pats vienas iš gyvų to pogrindžio liūdininkų, buvo pasiųstas pro didžiausią iš visų geležinių uždangų, kuri skiria Lietuvą nuo Vakarų pasaulio. 4 iš spec. pasiuntinių, bevykdydami tą uždavinį ir benešdami tą laišką, užmokėjo už jį savo gyvybėmis, ir tiktai 2 iš jų pavyko šį šiurpų dokumentą atgabenti ten, kur jis buvo skirtas. **Kaip kad viduriniais amžiais turkų ir totorių ordos prie Urbono II ir Inocento III grėsė nusiaubti visą pasaulį, taip šiandien bolševizmas nori nušluoti nuo žemės paviršiaus visą Vakarų** kultūrą. „Todėl mes dažnai klausiame, — rašo lietuviai partizanai tame rašte! — kur dingo pasaulio tautos, kur tie šimtai milijonų krikščionių? Nejaugi jau nebėra pasaulyje kovotojų dėl tiesos, didžių žmonių? Ar jie nieko nežino, kaip naikinami jų broliai ir seserys Kristuje? 200 milijonų įvairiausių Sov. Sąjungos tautų dieną ir naktį kala ginklus likusiam pasauliui pavergti. Iš gauto už mūsų, darbo vergų, darbą pelno jie remia visame pasaulyje streikus ir sukilimus... Mes mirštame, tačiau ir mirdami norėtume išgirsti paguodos žodį, o iš katalikų pasaulio užtikrinimą, jog bent mūsų vaikams nebereiks vilkti tos dvasinės vergijos jungo...

Toliau laikrašty pavaizduojama, kaip prieš dešimtį metų ant Lietuvos — su 3 metų vokiečių okupacijos pertrauka — nusileido sovietinė geležinė uždanga ir kokius kryžiaus kelius tenka eiti visai tautai, o ypač tikintiesiems ir dvasininkams. Klebonai apkrauti mokesčiais iki 100 000 rublių, vikarai — 50 000, už bažnytinius pastatus ir kapus reikia mokėti iki 50 000 etc. Todėl jų daugelis religinius patarnavimus gali atlikti tik slapta. Iš 1700 bažnyčių 1948 m. nebuvo atdarų tik 60, Kaune — vos viena bažnyčia 120 000 tikinčiųjų. Per 80 proc. visų dvasininkų yra suimti, deportuoti ar nukankinti, iš visų vyskupų tiktai vienas Paltarokas dirba pogrindy partizanų apsaugoj. Apie 40 proc. visos tautos jau yra išdeportuota ar išnaikinta, o visų likusiųjų dvasinis maistas — tik komunistinė spauda, propaganda, radijas. Ir vis dėlto lietuvių dvasia nepalūžusi: jie kovoja toliau ir nė nemano pasiduoti. Pasipriešinimo dvasią ypač gyvą palaiko pogrindžio sąjūdis su partizanų armija, kurių skaičių siekiant laikraštis taria apie 20 000. Deportacijos nėra baigtos nė dabar: kas mėnuo vis naujai išvežama po 2000—3000 žmonių. Tačiau lietuviai verčiau pasiryžę kęsti kad ir žiausiausius persekiojimas, negu išsižadėti savo tėvų žemės, jos tradicijų ir Vakarų Europos kultūros, tvirtai tikėdami, jog vis dėlto vieną dieną prašvis laisvė ir jiems, kaip ir visoms sovietų pavergtoms tautoms. Net ir pačių komunistų partijos narių skaičius nedidėja.

Kitą tokią Vakarų kultūros salą toj Rytų bekraštėj laikraštis randa Ukrainoj, kur bolševikai, 3 išdavikų kunigų padedami, paskelbė ukrainiečių mintis bažnyčios vardu „atskylą nuo Romos ir grįžtą į ortodoksų bažnyčią". Nieko nepadėjo nei Romos, nei vietos vyskupų protestai ir įrodinėjimai, jog toks jėgos aktas yra neteisėtas. Vietoj tikrųjų ganytojų į vyskupų kėdes pasodinti bolševikų agentai, o Romai ištikimi tikintieji pradėti su negirdėtu brutalumu persekioti. Visi jų vyskupai, administratoriai buvo suimti ir 1946 m. Kijeve nuteisti. Tolimesnis jų likimas nežinomas. Tačiau nepasiduoda ir ukrainiečiai.

Maskva negalės diskutuoti . . .

Jau praėjusiame TREMTIES numeryje buvo pateikta informacija, jog Maskva, anksčiau primygtinai reikalavusi, kad Taikos sutarties su Japonija pasirašyme dalyvautų ir Kinija, tačiau negalėjusi savo reikalavimų įtikrovinti, galiausiai sutiko dalyvauti San Franziske įvykstančioje konferencijoje, kuri šaukiama ryšium su Japonija Taikos sutarties pasirašymu. Politiniai stebėtojai priėjo išvados, kad bent savo dalyvavimu San Francisko konferencijoje sovietai darys trukdymų sutarčiai pasirašyti. Tačiau pasirodo, kad ši konferencija šaukiama tik atžymėjimui taikos sutarties fakto su Japonija pasirašymo. Joje jokių derybų dėl taikos pasirašymo jau nebus. Apie tai Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė, gavusi Maskvos sutikimą dalyvauti konferencijoje, painformavo Kremlių, pažymėdama, kad „jokių derybų taikos sutarties su Japonija pasirašymo klausimu San Francisko konferencijoje nebus".

Gi Dulles per radiją pasakytoje kalboje sarkastiškai nusišypsojo: „Sovietų sutikimo dalyvauti konferencijoje tikslai mums dar nežinomi. Tačiau mes tikime, kad sovietai neatsiųs jokios sprogdinimo komandos, kuri bandytų išsprogdinti pastatą, kuriame vyks pasirašymas su Japonija Taikos sutarties, juoba, kad tasai pastatas pastatytas rūpestingai ir yra tvirtas"...

Šitoks pranešimas sovietams nėra malonus. Tačiau Kremlius vis tiek pasiryžęs San Franciskan siųsti didžiulę delegaciją Gromyko vadovybėje.

20000 sovietų agentų Vakarų Vokietijoje

Sovietų agentų tinklas Vakarų Europoje nuolat vis daugiau tankėja. Jau praėjusiame TREMTIES numeryje buvo pateikta informacija apie aktyvėjančią sovietų agentų veiklą Prancūzijoje, ypač Paryžiuje, siekiant išgauti žinių apie gen. Eisenhoverio — Atlanto Pakto karinių pajėgų viršininko — štabe vykdomus darbus.

Paskutiniu metu amerikiečių telegramų agentūra UP pateikė informacijų apie sovietų agentus, siunčiamus iš Rytų Vokietijos Vakarų Vokietijon.

Šiuo metu Vakarų Vokietijoje funkcionuoją mažiausiai 20 000 sovietų agentų. Apie 10 000 agentų šiuo metu išeiną apmokymą ir netrukus Vakarų Vokietijoje pradėsią atlikti jiems pavestus uždavinius. Thüringijoje, Geros mieste, esanti speciali mokykla, kur paruošiami sovietų agentų vadovai. Šiais metais liepos mėnesį Geros agentų mokyklą baigė 140 asmenų, kurie atsiųsti Vakarų Vokietijon ir čia atlieka specialius uždavinius.

Slaptas pasitarimas sovietų generolo vadovybėje. Prieš kurį laiką, maždaug prieš du mėnesius, Steinbache prie Wörthsee įvyko slaptas pasitarimas „kovos" grupės, kuriam vadovavo sovietų generalmajoras Petrakowsky. Tame pasitarime tedalyvavo 16 asmenų-patikėtinių Austrijoj veikiančios komunistinės pogrindžio organizacijos „Markso kovos grupė" narių. Pasitarimo dalyviai buvo įpareigoti Vakarų Vokietijon siųsti agentus ir plėsti jų veiklą. Siunčiamų agentų uždaviniai: — šnipinėjimas ir vykdymas sabotažo aktų.

Ir vokiečiai dirba lenkų vadovybėje. Vakarų Vokietijoje savo laiku buvo įsteigta organizacija „lenkų-vokiečių susiartinimui ir susipratimui ugdyti". Šion organizacijon nariais įstojo nemaža vokiečių, vedinų gražių tikslų. Vėliau pradėjo aiškėti, jog ta organizacija lenkų konsulato Frankfurte iš Varšuvos gautomis direktyvomis specialiai įsteigta šnipinėjimo pėdsakams pridengti. Pasirodo, kad Frankfurte veikiąs lenkų konsulatas buvo išvystęs platų šnipinėjimo tinklą, jin įtraukdamas nemaža vokiečių ir lenkų tremtinių. Po Lenkijos Raudonojo Kryžiaus priedanga, po minėtos susiartinimo organizacijos vardu slėpėsi plačiai išvystyta lenkų agentūra. Lenkų konsulato vienas iš sekretorių, kuris pasitraukė iš eitųjų pareigų ir amerikiečių įstaigų paprašė teisės apsigyventi, pateikė žinių apie per lenkų konsulatą ir Lenkijos Raudonąjį Kryžių Vakarų Vokietijoje vykdomą šnipinėjimą. Šnipinėjimui vykdyti pirmiausia parengtų asmenų iš Berlyno Vakarų Vokietijon atsiuntė lenkų karinė misija. Atsiųstieji asmens, dirbdami lenkų konsulate Frankfurte ir naudodamiesi diplomatų neliečiamumu, išplėtė didelę agentūrą, už pinigus įtraukdami lenkų DP ir vokiečių gyventojų. Lenkų agentūra rinko žinias apie tremty esančius Lenkijos veikėjus, apie amerikiečių karines pajėgas Vokietijoje, apie nedraugingai dabartinės Lenkijos vyriausybę nusistačiusius lenkus.

Surinktos žinios — sovietams. Įvairiais latakais surinktos žinios, tiek lenkų, tiek austrų atsiųstų agentų bei vokiečių iš Rytų Vokietijos — toliau patenka į sovietų rankas. Sovietai deda visas galimas pastangas tiksliai patirti apie Vakarų Vokietijoje, ir Vakarų Europoje apskritai, vykdomus karinius pasirengimus, apie kariuomenės telkinius, apie gyventojų nuotaikas. Šitų žinių surinkimui siunčiama masė specialiai paruoštų agentų.

IGNAS ŠEINIUS

KUPRELIS

VIENOS PAVASARIO DIENOS PASAKA

(8)

— Kaip gražu! Nuostabu! — kartojo Gundė susimąsčius.

— Dabar Tamstai nedovanosiu! — sušuko ji staiga linskma.

— Nedovanok... paėmiau jos rankelę savo delnan. Paspaudžiau kiek, visą savo nedrąsą užmiršęs.

— Žinai, ką nedovanosiu!

— Žinau.

Nutilom. Lyg pavargom kiek į didelį žygį besirengdami. Smagiai pavargom. Girdžiu ir jos ir mano širdys tuksi, skubina.

— Kas Tamtai mielas Skardžiuose? — tarė Gundė lėtai, veik negirdimai.

— Tu! Tu! — suspaudžiau ją savo glėbyje, lyg norėdamas savin įtraukti.

— Aš?! — apskabino Gundė mano kaklą ir karštai savo veidą į manąjį priglaudė.

Sustingom rodos karštyje. Užmiršom viską. Ir pasaulio tarytum nebūtų, mums iš jo išėjus.

Sutemo. Juodi kampai užtiesė savimi visą kambarį ir ties mumis nulinko. Galvojo ką paslaptingo.

— Myli? — jos klausiu.

— Myliu, — atsako.

— Labai?

— Myliu, myliu!

— Kodėl mane myli?

— Tik todėl, kad myliu!jčmane

— Visuomet mylėsi? —

— Visuomet, visuomet!

Susitiko mūsų lūpos. Susirišė į vieną begalinį pasibučiavimą.

Rodėsi, kad tame pasibučiavime ištirpom ir naują gyvą lydinį sudarėm. Daug lengvesnį neg oras ir galingesnį neg laikas.

Tylėjom, — mums žodžių nereikėjo.

Susėdom greta, susiglaudėm.

Ėmėm tyliai šnekėtis, tarytum ko bijodami, ko nežinomo, bet sergstančio privengdami.

— Tu esi mano ir būsi mano visuomet. Aš stengsiuos, kad tu būtum laiminga, sunkaus vargo nevargtum, o vien žydėtum man ir sau. Tu mane jau pakeitei. Aš, linksmumo nepažinęs, esu linksmas ir laimingas kaip vaikas. Dabar nieko nebijau, esu drąsus kaip plienu apkaustytas karžygis. Galiu grumtis su bet kuo. Noriu grumtis mūsų abiejų, Lietuvos dėlei. — Žodžiai man veržėsi patys savaimi, pajėga veržė krūtinę, lyg mane kas užkerėta lazdele būtų palietęs.

— Aš būsiu tavo, tik tavo, be galo, be pabaigos, — kuždėjo Gundė ir glaudės į mane.

Ilgai taip šnekėjomės. Savo skaidrion, didelėn ateitin mintimis ir žodžiais lėkėm. Artima, taip artima ji atrodė. Traukė, mojo į save.

— Kuomet tu tikrai būsi mano? Kuomet tu mane baltą dieną savuoju galėsi pavadinti? Kuomet tai įvyks?

— Kuomet tu panorėsi, — nuleido, nulenkė Gundė galvą ant mano krūtinės. Daugiau nieko nepasakė.

— Kuomet galėsim paprašyti tavo tėvelių palaimos, kad mums Dievulis Aukščiausias gyventi padėtų? Kuomet, Gundė?

— Nežinau, nežinau... — nutraukė, susimąstė kiek. — Pats pagalvok, bernelis esi, — šneką nukreipė kitur. Pralinksmėjo. Mąstyti nustojo. — Man jau laikas namon.

Lik sveikas berneli,
atjok pasbalnojęs žirgelį.
prie vartelių lauksiu.

— Žirgelio neturiu, — susijuokiau.

— Nors pėsčias, save pakaustęs, atlėk.

— Atlėksiu. Lauk, Gunde brangioji.

— Lauksiu, lauksiu,
pro langelį žiūrėsiu,
šunys ar neloja —
klausysiu.

— Bet jau lik sveikas. Duok knygas. Sudieu!

— Palauk, dar palydėsiu. Nuo šunų ir blogų žmonių apsaugosiu, — draudžiau, ieškodamas kepurės ir nerasdamas niekur.

Kol suradau, Gundė ir išspruko. Išbėgęs paskui žiūriu, ji kieme stovi ir laukia.

— Greičiau, greičiau, — kojelėmis sutrepseno.

Man taip linksma darės į ją žiūrint. Jaučiau širdyje nuostabią šilumą, žinodamas, kad ji mano.

— Bet tu mane ne toli lydėsi. Aš eisiu pakluoniais, kad kas nepamatytų. Žinai, kokie mūsų žmonės Ko gero dar patys galėtų suimti.

— Nors kelius žingsnius, — prašiau besidžiaugdamas.

O norėjos net namon palydėti.

— Gerai. Ligi Raugalo klojimo

— Mažai.

— Mažai?

— Labai mažai.

— Tai ligi Krioklio. Gana?

— Gal.

— Dar maža.

— Mažoka.

— Toliau neisiu.

— Sutinku.

Ligi Raugalo klojimo nešnekėjom. Kad ir nereikėjo žodžių. Sniegas po kojų girgždė, spiegė. Rodėsi vėl jo muzikos klausėmės.

— Aštri ta muzika.

— Erzina žmogų.

Tiktai tiek pasakėm jau ties Krioklio klojimu.

— Gal dar toliau? — paklausiau.

— Ne, jau bus gana. Kitą kartą... Reikia skubintis. Šaltis spaudžia... Aš vėl kuomet, prasimetus, atlėksiu... Sudieu!

— Kuomet gi tėvelių paklausim? — priminiau.

— Pasitarsim, paprašysim. Šiandien tartis šalta.

Mane pabučiavo atsiskirdama.

Nudulkėjo Gundė per pūsnis, kaip vėjas. Stovėjau ir laukiau, kol visai iš akių išnyko. Jaučiau dar jos lūpas, jų saldų palytėjimą. Nenorėjau nei pakrutėti iš vietos. Stovėčiau ir stovėčiau rodos taip.

O žvaigždės danguje nuo šalčio mirgėjo.

XVIII

DAUG. kas paaiškėjo man nuo to vakaro, daug kas prablaivo.

— Mano naujas pasaulis kuriamas stipriai. Niekas jo neįveiks, kai jo viduje stovi Gundė. Drąsi, graži, protinga.

Jaučiau, kad ir aš pats stiprėjau, kitau į kitą žmogų.

Daug svajojau apie rytdieną. Aiškiai mačiau Gundę mūsų darželyje gėles pavasarį sodinant, namų ruošą darant. Jaučiau jos ranką, mano plaukus taršant.

Drauge mane apėmė pasitenkinimo tinginys. Lyg ilgas šventadienis būtų atėjęs. Vaikščiojau sutingęs. Sutingęs grojau bažnyčioje vargonais, sutingęs giedojau ekzekvijas su kunigu. Jos mane erzino: Juodas katafalis viduryj bažnyčios, ant jo baltas karstas, aplinkui liūdnai bemirgą žvakės. Dvejetas gugčiojančių bobelių. Kunigo nužemintas balsas, juodi, baltais kaulais ir kiaušais išsiūti rūbai. Tos valandos man būdavo kaip juodas šešėlis saulėtą dieną.

— Aš linksmas, o čia ties akimis memento mori.

Metrikų rašymas man irgi žymiai pasunkėjo. Rašai juos, rašai ir žiūri — vieton Jono išėjo koks kitas vardas. Mergaitės neretai Kunigundomis virsdavo. Kiek popieriaus sugadindavau!

Vis labiau laukiau, kuomet ateis tas laikas, kai ją be abejonės galėsiu prie krūtinės priglausti, mylima žmona pavadinti. Ir kad būčiau įmanęs, būčiau liepęs tam laikui paukščio sparnais atskristi, žaibu atšokti. B[illegible] jis buvo neįprašomas. Vis toks pat lėtas, šaltas.

Atgydavau tarytum, kai Gundė į mane atlėkdavo, ar eidama iš miestelio bent valandėlei užsukdavo Grojau jai. Ji džiaugės, klegėjo. Ir tylus mano kambarėlis būdavo linksmybės kupinas.

Lietuviai visame pasaulyje

Vasariškos temos lietuviškoje išeivijos spaudoje

✱ Šio sekmadienio, liepos 29 d., Montrealio lietuvių piknikas yra skirtas specialiai „Nepriklausomai Lietuvai". Piknikas bus paįvairintas specialiai ruošiama programa. **Nepr. Lietuva** Nr. 28.

✱ Liepos 29 d., sekmadienį, 12 val. įvyksta Somerville Ont., Madalinsko gražioje farmoje (9 mylios nuo Toronto). Susivienijimo Lietuvių Amerikoje, Toronto 236 kp. gegužinė — piknikas. Bus muzika, šokiams yra platforma, veiks bufetas. **Nepriki. Lietuva** Nr. 28.

✱ Liepos 15 dienos popietinis subuvimas praėjo gana gražiai. Atsilankė daug žmonių. Karšta iš ryto diena, į vakarą apsiblandė, todėl šokėjams buvo labai patogu pasišokti. **Nepriki. Lietuva** Nr. 28.

✱ Kaip jau buvo skelbta, šį šeštadienį, 4 val. po pietų lietuvių piknikų vietoje bus latvių piknikas, į kurį kviečiami atsilankyti ir lietuviai. **Nepr. Lietuva** Nr. 28.

✱ Rugpjūčio 4 d. netoli London-Dorchester'yje „Dreamland" londoniškiai pabaltiečiai rengia didelę gegužinę. Gros kapela. Veiks turtingas bufetas. **Nepriki. Lietuva** Nr. 28.

✱ Liepos mėn. 15 d. įvyko pirmoji Tautos Fondo atstovybės surengta gegužinė. Gegužinė griežiant italų orkestrui praėjo jaukioje ir kultūringoj nuotaikoj. **Nepriki. Lietuva** Nr. 28.

✱ Dėkojame savo prieteliams ir draugams, padariusiems mums didelį siurpryzą-balių, mūsų penkiolikos vedybinių metų sukakčiai paminėti. Jadvyga ir Pranas Baltuoniai. **Nepriki. Lietuva** Nr. 28.

✱ **Gražios sužiedotuvės.** Praėjusį sekmadienį susižiedavo torontietis p. Bonifacas Sriubiškis su montrealiete p. Justina Kavaliauskaite. **Nepriki. Lietuva** Nr. 28.

✱ **Bus šaunios sutuoktuvės.** Torontiečių — pp. Dunčikų duktė ir pp. Švelnių sūnus — rugpjūčio 11 dieną kuria šeimos židinį. **Nepriki. Lietuva** Nr. 28.

✱ **Suskambėjo vestuviniai varpai.** Liepos 14 d. susituokė Gražina Adomaitytė su Jonu Žiurkevičium. Buvo gana daug svečių, visi smagiai linksminosi ir jaunavedžiams linkėjo laimės. **Nepriki. Lietuva** Nr. 28.

✱ P. Lisauskas praneša, kad tradicinis biznierių piknikas, į kurį publika bus leidžiama be bilietų, šiemet bus rugpiūčio 26 d. Klasčiaus parke. **Vienybė** Nr. 29.

✱ K. Čerkeliūnas, mūsų bendradarbis, grįžo iš New Hampshire, kur jis su žmona Rima praleido atostogas. **Vienybė**, Nr. 29.

✱ J. Daugmaudis, o ne Daugmedis, kaip klaidingai buvo rašyta, atidarė gražų restoraną. **Vienybė** Nr. 29.

✱ Jonas Pakalka, žinomas socialdemokratų veikėjas, susituokė su Aleksandra Kauneliene. Santuoka įvyko... parapijos bažnyčioje. **Vienybė** Nr. 29.

✱ Lietuvos generalinio konsulo pareigūnas šiomis dienomis su žmona išvyko dviem svaitėm atostogų. **Vienybė** Nr. 29.

✱ **Tabako augintojų gegužinė.** SLA 320 kuopa ir vietos tabako augintojai lietuviai, liepos 29 dieną nuo 3 val. p.p. rengia pasilinksminimą-pikniką. **Tėviškės Žiburiai** Nr. 30.

✱ Toronto, Hamiltono, St. Catharines, Buffalo ir kitų vietovių lietuviai puikiai žino, kad linksmiausiai praleidžia šeštadienio vakarą, atsigauna bufete ir pasišoka prie europietiškos muzikos tik Wellande. **Tėv. Žib.** Nr. 30.

✱ Tautos Fondo gegužinėje užkandžius ruošė ir pardavinėjo ponios Šukaitienė ir Eidukaitienė. Prie gėrimo bufeto uoliai dirbo pp. J. Paukštys, Eidukaitis ir Šukaitis. **Tėv. Žiburiai** Nr. 30.

✱ Tarp daugelio lietuviškų užeigų Chicagoje, Hollywood Inn tur būt yra pati įdomiausia. Kodėl? Todėl, kad ją gausiai lanko tiek seniejį lietuviai, tiek naujakuriai. Vieną vakarą jūsų korespondentas nutarė aplankyti Hollywood Inn, prie pat Wester Ave, tos ilgiaussios gatvės pasaulyje, — gatvės, kuri čia tęsiasi, rodos, 30 myliu... Atsisėdus prie baro į mane pažvelgė simpatinga, apvalaus veido moteris... **Vienybė** Nr. 29.

Lenkas Vilnių laiko Lietuvos miestu

Jungtinėse Amerikos Valstybėse gyvenąs lenkas prof. T. V. Tulėja, kuris praėjusio karo metais karininku tarnavo JAV laivyne, paskutiniu metu Fordhamo universitete ruošiasi istorijos daktaratui. Prof. Tulėja parašė straipsnį apie Lietuvos kančių kelią sovietų okupacijoje, kurį pavadino „Lietuvos Kalvarijos". Tasai straipsnis buvo atspausdintas amerikiečių žurnale **Sign.** Straipsnyje, be kita ko, minimas Vilnius, kuris rašomas lietuviškai ir laikomas Lietuvos miestu.

Leidinys apie bažnytinį meną

Žinoma vokiečių leidykla Woldemar Klein Baden-Badene išleido liuksusinį leidinį apie bažnytinį meną „Ars Sacra". Leidinio dvigubą viršelį puošia prof. V. K. Jonyno spalvuotos grafikos kūrinys „Šventasis Pranciškus". Tam pačiam leidiny patalpintas Aleksio Rannito eilėraštis „Chartres'o katedra" (į vokiečių kalbą verstas Bonnos universiteto profesoriaus Erich Müller - Kamp) ir jo straipsnis apie prancūzų tapytoją Henri Matisse.

Kraštai, kur gyvena lietuviai

L. KANČAUSKAS (5)

Argentina - neištirtu galimybiu ir dideliu kontrastu salis

Butų klausimas Argentinoje yra tragiškoje padėtyje. Nors yra butų tvarkymo įstaigos, bet jos nekreipia jokio dėmesio į nuomų kainas. Kas gyvena nuo senai tame pačiame bute, tas moka už gerą butą centre vos 50—100 pezų per mėnesį, o jei tą butą, jam pasiliuosavus nuomoja kitas, jau namų savininkas prašo ir gauna 500—800 pezų. Priemiesčiuose, kur gatvės negrįstos ir grioviuose linksmai kurkia varlės, bei voliojasi negyvų paukščių bei gyvulių liekanos, ten taip pat nuo naujų nuomininkų imama 150—250 pezų už vieną kambarėlį ir skardinę virtuvėlę, kur nei namas nei virtuvė neverti savo vardų. Dėl butų naujai atvykęs į Argentiną atsiduria skurde, nes iš nedidelių uždarbių padoriai apsirengti negali, mokėdamas aukštas kainas už pastogę.

Kai JAV darbininko svajonė greičiau įsigyti sau automobilį, ką ir gali labai lengvai padaryti nusipirkdamas vartotą, Argentinos darbininkas apie tai negali nei sapnuoti, nes čia senas džipas kainuoja 20-25 000 pezų. Naujas liuksusinis automobilis kainuoja iki 100 000 pezų arba apie 5000 dolerių. 90% Argentinos darbininkų nepažįsta nei elektrinių skalbimo mašinų, nei šaldytuvų bei virimo krosnių. Vasaros metu gaivinasi pirkdami dirbtinį ledą gabalais ir jį laikydami specialiose dežutėse-šaldytuvose, kurie irgi gana brangūs. Verda ant paprasto primuso arba ant žibalinio gazo krosnelių. Tuo atžvilgiu JAV darbininkas yra laimingas, nes jis namuose reikalingas elektrines mašinas perka už vieno-dviejų mėnesių uždarbį, o Argentinos darbininkui reikėtų vienų-dvejų metų uždarbio, jei jis nevalgytų ir nesirengtų.

Darbininko specialisto uždarbiai yra žymiai geresni ir tokie darbininkai jau geriau gyvena. Yra medžio ir geležies apdirbimo darbininkų-specialistų, kurie į valandą gauna 10 pezų, kas į mėnesį sudaro virš dviejų tūkstančių. Tokie jau tvarkingai vesdami gyvenimą geriau pavalgo, geresniuose butuose gyvena, geriau apsirengia ir susitaupo rytojui.

Geriausiai uždirba tie, kurie, mokėdami kokį amatą, sudaro kompanijas ir pradeda dirbti savo sąskaiton. Taip pradėję dirbti per metus kitus jau susidaro kapitalą ir gali savo įmones plėsti. Todėl šiandieną, nors labai brangūs yra automobiliai, bet jų pilnos gatvės. Tai vis pramonininkų ar prekybininkų nuosavybės, bet ne darbininkų ar tarnautojų.

Dėl skurdaus paprasto darbininko gyvenimo, šis luomas yra smarkiai skiriamas nuo turtingesniųjų. Darbininkas yra mėgiamas tik prie darbo: už darbo ribų jo vengia kiekvienas turtingesnis, ir net toks pats darbininkas, tik su aukštesniu profesiniu išsilavinimu.

Pažymėtina, kad Argentinoje taip pat labai mažus atlyginimus gauna visi valdinių įstaigų tarnautojai. Tačiau tarnautojų luomas labai visų gerbiamas ir mergaitės stengiasi draugauti ir vestis tik su tarnautojais. Tatai primena panašią nuomonę apie darbininką ir tarnautoją mūsų Tėvynėje.

Žvilgsnis į Argentiną iš tolo. Tačiau kitose šalyse gyvenantieji tautiečiai dažnai kitu žvilgsniu žiūri Argentinon. Ypač pasiskundžiama sunkia lietuvių angliakasių padėtimi Belgijoje. Ilgai svajojęs pagaliau vienas kitas Belgijos lietuvis pasiekė Argentiną. Čia tebus minimas vienas pavyzdys. Būdamas Belgijoje tasai lietuvis šaukėsi savo sesers, gyvenančios Argentinoje, pagalbos, kad ji kaip nors ištrauktų iš Belgijos kasyklų pragaro. Galiausiai jis pasiekė Argentiną, kišenėje jau neturėdamas tų 1000 dolerių, kuriuos uždirbo Belgijos kasyklose bedirbdamas. Tik įkėlęs koją Argentinon ir pamatęs čionykštį gyvenimą, tasai Argentinos troškėjas labai apsivylė ir apgailestavo savo žygį. Šiandien jis atvirai kalba, kad Argentinoje vargu galės taip įsikurti, kaip buvo įsikūręs Belgijoje. Panašių apgailestautojų randasi Argentinon atvykusių ir iš Anglijos, kurioje savo buitim nebuvo patenkinti. Buvo tokių, kurie, pamatę gyvenimo sąlygas Argentinoje, dėjo visas pastangas grįžti atgal Anglijon.

Darbininkui specialistui, pakeliančiam klimatą, Argentonoje įmanu neblogai gyventi. Tačiau paprastas darbininkas čia vargu kada iš vargo begalės išbristi. Tokia yra Argentina iš arti, iš tolo nemaža ką suviliojusi.

Lietuvaitė milijonierių palydovė

15 Amereikos milijonierių susigalvojo padaryti kelionę po pasaulį. Tos kelionės metu numatė atlikti 37 000 mylių, aplankydami šiaurinę Suomiją, Saharą ir visas kitas įdomiausias pasaulio vietoves. Kelionei milijonieriams reikėjo pasirinkti palydovą ar palydovę, mokančią svetimų kalbų, kad galėtų kelionės metu atlikti reikalingus formalumus, apmokėti sąskaitas ir pn. Milijonieriai, pasiruošę kelionei, apsisprendė palydove pasirinkti moterį. Buvo paskelbtas konkursas, kuriame dalyvavo 2323 amerikietės, daugiausia dirbančios kelionei pasiruošusių milijonierių įstaigose. Šitame konkurse laimėtoja išėjo Amerikos lietuvaitė Anna Neville, „26 metų rudaakė žavinga mergina", — rašo **Sunday Mirror Magazine.** — „Ji kalba prancūziškai, ispaniškai, lietuviškai ir yra baigusi lietuvišką Villa Joseph Akademiją Newtone".

ŠVEDIJA NUMATO PRIIMTI STUDENTŲ

Studentų Taryba ir Tremtiniams Studentams Gelbėti Komitetas deda pastangų apgyvendinti Švedijoje ligotus studentus.

Vokietijoje, amerikiečių zonoje, šią programą per IRO vykdo Pasaulio Universitetų (World University Service).

Kandidatai studentai turi turėti sekančias kvalifikacijas:

1. mėginę emigruoti, bet atmesti,
2. po 1945 m. bent vienus metus te[illegible] demines studijas,
3. turį vieną sekančių kliūčių[illegible]
) aktyvią tbc,
   b) neaktyvią tbc,
   c) kitokių fizinių trūkum[illegible]

Šių kategorijų amerikie[illegible] ną studentai, norį patekt[illegible] mi skubiai BALF [illegible] 27, Rauchstr. 20, patiek[illegible]

1. pavardė, vardas, [illegible]
2. adresas,
3. gimimo data,
4. tautybė,
5. Universiteto st[illegible]
6. fiziniai trūkum[illegible]
7. emigracijos at[illegible]

Sena duona, nebendradarbiavimus spaudoje ir literatūra

Jungtinėse Amerikos Valstybėse išeinančios LIETUVIŲ DIENOS atspausdino pasikalbėjimą su Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininku Benediktu Babrausku, kuriame paliečiami aktualieji spaudos klausimai ir bandomos daryti kai kurios išvados. Kadangi kalbamame pasikalbėjime bandoma daryti teigimų, prieštaraujančių tikrovei, tad pravatu į juos dar kartą žvilgterti. Pasikalbėjimo pradžioje Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininkas prieina išvados, jog „kūrybinis rašytojo potencialas net ir automobilinėse sąlygose automatiškai neišsikraus", tačiau buvę „skaitytojai, ėmus veikti dolerinei srovei, deja, automatiškai išsijungė. Ir taip knyga priėjo prie nulinės padėties".

Gi lietuviai rašytojai, žinodami lietuviškos knygos padėtį, šių metų pavasarį įvykusiame savo suvažiavime priėmė rezoliuciją honorarų mokėjimo reikalu. Buvo pareiškiančių, jog be honoraro jie nebeparašysią nė vienos eilutės.

Vertintina lietuviškos knygos padėtis, išeinant iš esamos būklės.

Pripažįstama, kad lietuviškoji knyga dėl skaitytojų sudolerėjimo priėjo prie nulinės padėties, o rezoliucijomis reikalaujama mokėti honorarus. Ar tatai įmanu? Nūdieniame pasaulyje nieko neįmanomo nėra. Andai, dar Nepriklausomybės metais, vienas bandąs rašyti išleido 100 egzempliorių tiražu eilėraščių rinkinį, jį įvardindamas „Eilėraščių krautuvė", ir tą „smagenų darbą" pardavinėjo po 15 litų egzempliorių... Taigi ir esamomis sąlygomis, žymiai pakėlus išleidžiamų knygų kainas (tegu tuo atveju ir dar sumažėtų jų ėmėjų skaičius), būtų galima ir rašytojams iškalkuliuoti honorarą. Tuo atveju knyga taptų bibliografine retenybe ir ją teisigytų jokių sąlygų neatvėsinami knygos mylėtojai.

Kalbant apie honorarus autoriams, taip pat reikėtų reviduoti ir spaudos platintojų, ypač kai kurių toje pačioje Amerikoje, apetitus, reikalaujančių 40 procentų nuo parduotos knygos kainos. Jei jau nieku nerizikuojąs knygos pardavėjas taikstosi gauti 40 procentų, tuo atveju, rašytojas, aišku turėtų turėti teisę į augštesnį honorarą. Prie visa to pridėk spaustuvės išlaidas, persiuntimą, — susidarys graži suma ir knyga tikrai tuo atveju jau reto bus įgyjama, dar palydint leidėją plėšikavimu ir didelio pasipelninimo noru...

Aiškinimai minėtame pasikalbėjime ir rašytojų suvažiavime nutarimai primygtinai reikalauti iš laikraščių honoraro už savo kūrinius nėra diskutuotinas klausimas dėl dviejų priežasčių: periodinėj spaudoj, ypač mūsų, dėl laikraščių apimties, negali daug tilpti grožinės literatūros; iš kitos pusės nemaža skaitytojų kaip tik nemėgsta kūrinius skaityti tęsiniais, tat šiuo atveju nei rašytojai savo nutarimu gali nustebinti periodinės spaudos leidėjus, nei žymesnę dalį skaitytojų.

Ž y m i a i j a u t r e s n i s reikalas yra k n y g ų leidimas ir honorarai. Jei knygų leidimas būtų toks jau lengvai įgalimas veiksmas, manding, dažnas rašytojas imtųsi ir pats išleistų savo kūrinius. Tačiau jei tatai nedaroma, matyt, nenorima imtis rizikos, susijusios su knygos išleidimu. Gi jei jau rašytojas nesiryžta rizikuoti savo kūrinį išleisti, kada jis net nesurištas ir su honoraro mokėjimu, tai ką bekalbėti apie mirtingąjį leidėją... Tačiau, susimąstant apie lietuviškos knygos ateitį, honoraro mokėjimo klausimas, bent šioks toks paskatas rašytojui, ir toliau palieka aktualus, bet jo išnarpliojimas dėl jau minėtų priežasčių (mažo ir dar mažėjančio knygos ėmėjų skaičiaus ir platinojų didelių reikalavimų talkinant knygą paskleisti) nebus toks jau lengvas.

K u r i s g e r e s n i s k e l i a s: — leidykloms nepajėgiant autoriams mokėti honorarų visai sustabdyti lietuviškų knygų leidimą, kad nuo jų atprastų ir tie, kurie šiandien jas dar paskaito, ar leisti tik tas knygas, kurių išleidimas nesiejamas su honorarais? — šį klausimą atsidėję turėtų pastudijuoti patys rašytojai.

Toliau duotame pasikalbėjime Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininkas anksčiau išleistų veikalų pakartojimą bando sulyginti su senos duonos pardavimu. Tačiau, darydamas šį palyginimą, pagarbus pirmininkas užmiršta bado metą ir parduodamos prekės k v a l i t e t o klausimą. Jei vienas duonos pardavėjas pardavinės seną, bet iš grynų grūdų keptą duoną, o jo kaimynas šviežią, bet maišytą su pelais, aišku, jog pirmasis, pardavinėjęs seną, turės turėti geresnį pasisekimą. Tas pats ir su literatūra. Kai pasig[illegible] jų kūrinių, ar nėra [illegible] vertingų senųjų leidin[illegible] augančios kartos prisi[illegible] kos knygos, ar leisti n[illegible] leidinius ir jais nuo kny[illegible] kutinius jos mylėtojus? V[illegible] tingieji kūriniai susilaukia [illegible] gi menkaverčiai ant pirmo [illegible] klumpa.

A r t u r i m e d a u g n a u [illegible] l ų, l a u k i a n č i ų l e i d ė[illegible] bau. Pats Lietuvių Rašytojų Dra[illegible] mininkas pareiškia, jog beletristikos ža[illegible] „tremtis teatnešė tik vieną ekspansyvią jėgą". Vyresniosios kartos rašytojai, esą tremty, tik vienas kitas pasirodo su naujais veikalais. Taigi ir ši aplinkybė jau yra pakankamu pagrindu leidykloms imtis pakartotino mūsų klasikų veikalų išleidimo.

Būtų gera, kad šiais klausimais lietuviai rašytojai išsitartų plačiau ir nuoširdžiau, išeidami iš susidariusios padėties.

M. M - n i s.

Aloyzas Baronas

VALKATA

Iš Al. Barono rinkinio „Žvaigždės ir vėjai", išleisto Ventos leidyklos. Red.

Jį visi vadino valkata, nors ir jis, kaip ir kiti, turėjo namus ir kartais darbą. Jis buvo, palyginti, dar gana jaunas ir net, pasakytum, gražus; sakė kažkas, kad net mokęsis truputį. O visdėlto jis buvo valkata. Ir jis nieko nesugebėjo sugalvoti, kad atsikratytų šiuo vardu. O mąstyti jis mėgdavo. Atsisėsdavo prie savo į žemes sulindusios trobelės, kurią miesto valdyba jau dešimtį kartų norėjo nugriauti, stebėdavo netoli esančią rinką, matydavo, kaip žmonės ginčijasi dėl keleto centų, kurie jam atrodė baisiai nereikalingi, ir mąstydavo, ar tik todėl jis valkata, kad jam nereikia pinigų. Ir niekaip jis negalėjo suprasti, kodėl jis būtinai turi gerai rengtis ir turėti pinigų, kad nebūtų valkata. O buvo girdėjęs, kad kažkoks išmintčius daug knygų prirašęs statinėje sėdėdamas.

Jis pažiūrėdavo į savo klumpes, į autus, bekyšančius iš klumpių, į baisiai blizgančias kelnes, į trumpą pakulinį švarką ir galvodavo, ar rūbai pakeičia širdį. Juk jis nebuvo nuogas, o būti blogiau apsirengusiam — jokia blogybė. Kartais jis išeidavo į lauką, atsiguldavo žolėje ir žiūrėdavo, kaip vabalas į augštą smilgą kopia, arba kielė ilgomis kojomis šoka kažko ieškodama. Saulė įkaitindavo jo nugarą, ir jis tingėdavo apsiversti.

— Tai, sakai, šildaisi, Jonai? — paklausdavo kas nors iš pažįstamų.

— Šildausi, o kodėl nesišildyti, jei saulės ir laiko daug.

— Tinginys, jei laiko daug. Reikia dirbti.

— Galiau dirbti, galiu ir nedirbti, nes juk niekam aš nenusikalstu nedirbdamas.

— Bet užsidirbtum pinigų, apsirengtum ir būtum panašus į žmogų.

— Sakai, į žmogų? Man rodos, kad aš ir dabar į žmogų panašus, o jei aš būsiu geriau apsirengęs, juk paukščiai gražiau negiedos ir saulė šviesiau nešvies. O šitaip juk gera gyventi.

Bet juk tu nuplyšęs ir dažnai alkanas.

— Todėl aš laisvas. Man nereikalingas laikrodis, man nereikia bartis tarnyboje ir stengtis rinkoje apgauti draugą. O čia sau stebi, kaip gėlės žydi, klausaisi, kaip paukščiai gieda, šildaisi saulėje ir mąstai ką nors, pavyzdžiui, kodėl mėlynas dangus? Ir niekaip negaliu sugalvoti, kodėl.

— A, tu vis savo giedi, — pasakydavo nueinantis ir dėkodavo Dievui, kad jis protingas ir apsirengęs, užima gyvenime šiokią tokią vietą ir džiaugiasi, kad žemėje ne paskutinis, nes paskutinis vistiek yra valkata.

— Visi vis tą patį, — sakydavo valkata, žiūrėdamas į nueinantį. — Jie turi daug pinigų ir daug rūpesčių. Jie nori gyventi vienas už kitą gériau, jie galvoja apie ateitį, o apie praeitį nė vienas. Gi praeitis šiandien mūsų visų vienoda. Ar vaikėsi pinigą ir varžėsi dėl jo, ar jie buvo darbininkai, ar mokslininkai, karaliai, ar ūkininkai, — vistiek tai bėra tik praeitis, ir šiandien nei kiek negeriau dėl to, kad kažkada, prieš dešimtį metų, nešiojai geresnę eilutę, gyvenai puikiuose rūmuose ar į žemes sulindusioje lūšnoje.

Jis stebėdavo saulę, rūką, klausydavosi varpų skambėjimo ir nesuprasdavo, kodėl jį, norintį būti laisvu nuo pinigo, vadina valkata. „Valkata", — šaukdavo vaikai, bėgdami iš mokyklos pro jį. Iš karto jį imdavo juokas, vėliau pyktis, kad ir maži mokomi gyvenimą suvaržyti nereikšmingomis smulkmenomis.

Vėliau viskas pasisuko blogon pusėn. Atėjo svetimi kareiviai, sakė kalbas, kabinėjo vėliavas, nufotografavo jo žemėn sulindusią trobą, vėliau ją nugriovė, naujos nepastatydami, ir pasakojo apie didelę laisvę ir nepaprastą gyvenimą.

— Dabar tu galėsi būti komisaru, — pasakojo jam kaimynai.

— O kam man komisaru, juk nuo to saulė labiau nešvies, ir paukščiai gražiau negiedos, ir vasara nebus šiltesnė, ir metai geresni. Juk argi negera gyventi be laikrodžio, tarnybos ir pinigų?

Paskui su triukšmu atėjo kiti kareiviai ir, kas buvo nesunaikinta pirmųjų, naikino antrieji. Ne visada valkata begalėjo kada nori šildytis saulėje ar didelėmis medinėmis klumpėmis bristi baltą sniegą.

Bet vieną kartą jam kažkas pasakė:

— Bepigu tau, Jonai, kad tu esi valkata. Tu nieko neturi ir nieko negali nustoti.

— Aš turiu daugiau, negu jūs visi kartu, nes aš esu laisvas nuo turto, — sakydavo jis, o sau, džiaugdamasis, pridurdavo: „Ir visdėlto jie vieną kartą man pavydi. Jie seniai man turėjo pavydėti, nes aš gyvenimą kitaip suprantu, negu jie. Aš galiu nuo visko, kas slegia pečius, širdį ir drasko kišenius, atsisakyti. Turėjau kažkada namus. Dabar ir jų nebeturiu. Ir gerai, nes man tada priklausė namai, o dabar priklauso visas pasaulis. Ir gyveni sau be noro būti kažkuo nepaprastu. Niekados aš nebūsiu pirmas ir niekados nekrisiu, nes aš nelipu augštai, ir niekados nesigrumsiu dėl vietos ir pinigo, nors ir neišvengsiu valkatos vardo".

Ir taip vieną kartą kažkas jį vėl valkata pavadino. Pavadino tada, kada, rodos, visiems turėjo būti aišku, jog greitai visi pasidarysim valkatomis.

— Ir valkata turi širdį, o daugelis ne valkatų vietoj širdies — pinigus, — supyko jis ir tuo pačiu metu to pasigailėjo. — Atleiskite, kad aš pykstu, juk visas pasaulis negali taip gyventi, kaip aš gyvenu. Galbūt aš tikrai valkata.

Paskui antruosius kareivius pradėjo stumti pirmieji. Antrieji gynėsi ir vertė visus gintis. Vieną priešpietį valkata, gulėdamas aviečių krūme, pamatė kaip pilkais veidais ir rūbais kareiviai sodino jo vieną kaimyną į mašiną, kurioje buvo daug įvairaus amžiaus, įvairiai apsirengusių ir, kaip mirtis, tylinčių vyrų. Kaimyno žmona stvėrė už rankų kareiviui ir vyrui.

— Ne, man reikia darbininkų. Duokit kitą savo vieton, aš paleisiu jūsų vyrą, — kalbėjo neaiškia kalba kareivis, bet valkata jį suprato.

— Aš vietoj jo, — išlindo jis iš krūmo.

— Valk...! — šūktelėjo kaimyno žmona.

— Jonai, — pasitaisė skubiai, — [illegible] tu! Dėkinga tau būsiu visą gyvenimą.

— Gali paimti maišą su baltin[illegible] ir maistu, — pastebėjo kareivis.

— Aš nieko neturiu, — atsakė valkata, keldamas sunkiomis klumpėmis apautas kojas į sunkvežimį.

— Reikėtų jam bent batus įduoti, — pasakė skubiai nuo sunkvežimio atsitolindamas vyras.

— A, tai patiems dar reiks, nežinia, kaip teks gyventi, gal dar teks bėgti, — atsigavo, kaip iš karsto grįžusi, žmona.

Ir gerai, kad pagailėjo jie kai ko valkatai, nes jam, labiau kaip niekada, buvo viskas nereikalinga. Važiuojant į darbą lėktuvai užpuolė mašinų koloną ir sunaikino žmones ir sunkvežimius.

Vėliau kažkas pasakojo, kad matęs valkatą, gulintį augštielninką palei plento griovį, besišypsantį saulei ir atmetusį abi rankas į šonus, lyg norintį pasakyti:

— Kaip gerai gyventi ir mirti, kai tuščios rankos.

Atsiųsta paminėti

ALOYZAS BARONAS. ŽVAIGŽDĖS IR VĖJAI. Novelės. Viršelis dail. A. Bielskio. 238 puls. Išleido VENTOS leidykla Vokietijoje. Kaina nepažymėta.

GRAŽINA TULAUSKAITĖ. Po SVETIMU DANGUM. Poezija. Viršelis dail. J. Penčylos. 60 puls. Išleido VENTOS leidykla Vokietijoje. Kaina nepažymėta.

APUOKAS. Juokdarybos mėnesinis laikraštis, leidžiamas Čikagoje. Red. A. Valentinas. Leidžia knygynas NEMUNAS. Pardavinėjama po 40 centų.

Tremtis

Nr. 57 1951. VIII. 22

Tremties prenumeravimosi sąlygos:
Vokietijoje: 1 mėn. 3 DM; 2 mėn. 5 DM; atskiras numeris 75 pf. Atstovybės: ANGLIJOJE Mr. J. Mašanauskas, 58 Newfield Rd., Coventry (prenumerata 1 mėn. 5 šil, o per administraciją užsakant tiesioginiai 8 tarp. ženklų kuponai). BELGIJOJE: Mr. Stp. Paulauskas, 81/186 Paire du Horloz, Tilleur-Liege. AUSTRALIJOJE: Mr. J. Glušauskas, 35 Cator street, West Hindmarsh, Adelaide, S.A. (Australijoje prenumerata mėn. 5 šil.). AMERIKOJE-JAV: Mr. Stp. Nasvytis, 4579 W 157 Str. Cleveland 11, Ohio (JAV prenumer. 1 mėn. 0,5 dol.), b) Mr. W. Stuogis, 1037 Darrow Ave, Evanston, Ill. Per pastarąjį atstovą, Stuogį, TREMTĮ prenumeruojasi čikagiškiai ir Kanadoje gyveną jos bičiuliai (Kanadoje prenumerata 1 mėn 0,5 dol). BRAZILIJOJE: Sr. St. Jaseliūnas, Av. Churchill, 94 11° S/1.110, Rio de Janeiro, Brazil. * ARGENTINOJE: Mr. L. Kančauskas, Calle Paso de Burgos 1783, Avellaneda, Buenos Aires, Argentine. Neapmokėti skelbimai nespausdinami. Skelbimų kainos: iki 15 žodžių 2,5 DM. Sveikinimai ir užuojautas 5,- DM. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra, nesunaudoti nesaugomi

Pro geležinę uždangą

Kaune subolševikintosios gatvės

Kaune visa eilė gatvių yra subolševikintos. Pirmiausia buvo pakeisti tų gatvių pavadinimai, kurios buvo pavadintos Lietuvos nepriklausomybės kovų dalyvių vardais. Pavyzdžiui Lukšio gatvė perkrikštyta į Karolio Požėlos. Vytauto prospektas pavadintas Lenino prospektu. Laisvės Alėja — Stalino prospektu. Ukmergės plentas — Raudonios armijos prospektu. Prezidento gatvei suteiktas senamiesčio gatvės vardas.

Kiekviena gatvė turi savo valytoją

Lietuvos miestų gyventojai turi savotiškus tiesioginius savo viršininkus. Kiekvienai gatvei yra skirtas vienas valytojas. Tasai valytojas kartu yra tarsi visų toje gatvėje gyvenančių žmonių savotiškas komendantas. Gatvės gyventojai į savo valytoją turi kreiptis, jei yra reikalas, ne tik švaros palaikymo klaisimais, bet ir kitais reikalais. Pvz., reikia kuro — jo be gatvės valytojo rekomendacijos negausi. Be to, gatvių valytojais skiriami „patikimieji", kuriems pavesta stebėti, ar kartais nėra gyventojų slepiamas koks nors asmuo.

* Tarybinė spauda skelbia, kad vien tik Vilniaus miesto mokykloms trūksta 20 000 vadovėlių. Kitur nėra pakankamo skaičiaus mokytojų: Eišiškių rajone stinga 18 mokytojų, Trakų rajone — 29 mokytojų, Vilniaus rajone — 27. Dukšto rajone iš veikiančių 38 mokyklų tik 10 buvo aprūpintos kurų. Žodžiu visur ko nors stinga: vienur vadovėlių, kitur mokytojų, trečiur kuro ar mokyklų patalpos laiku nebūva atremontuojamos.

TREMTIES INFORMACIJA

…pratęsiamas IRO veikimas? Ameri-
…kiečiams leidžiamas dienraštis
…ZEITUNG skelbia, jog numa-
…iklą pratęsti ligi 1952 metų
…31 dienos, kad tuo būdu bū-
…ryti sąlygas pagal numatytą
…ns įvažiuoti Amerikon.
…**vieno tremtinio išemigra-**
…ieji duomenys rodo, jog
…migravimo vidurkis pa-
…lerių. Pati kelionė vi-
… 244,25 dolerius; 36,5
…nigruojančio gyveni-
…se besiruošiant emi-
…išlaidų susidaro ki-
…įskaitant kelionę ir
…šlaidas, vieno trem-
…ikalauja 301,05 do-
…avimai padaryti va-
…ma, kuri buvo rei-
… 1949 metų birželio
…etų liepos 30 dienos
…remtinius.
…**RRA?** UNRROS veiklos
…tybių 29 403 tremtiniai
…uose kraštuose: Belgijoje,
…adoje, Venezueloje ir Ang-

…**jugoslavų repatrijuoja.** Pas-
…, gerėjant Jugoslavijos santy-
…akarais, vis daugiau jugoslavų
… ligi šiol gyvenusių Vokietijoje,
…eda grįžti Jugoslavijon. Transportai su grįžtančiais jugoslavijon iš Muencheno vyksta kiekvieną mėnesį. Grįžtantieji Jugoslavijon pirmiausia turi sueiti į kontaktą su Jugoslavijos kunsulu Muenchene. Po to formalumai atliekami IRO įstaigose.

Vykstantiems Kanadon žinotina

52 TREMTIES numeryje buvo pateikta J. Kardelio iš Kanados informacija apie galimybes emigruoti Kanadon, sudarant sutartį su medžio pramonės bendrove Abitibi Power and Paper Co. Ltd. Dabar gauta papildomų paaiškinimų, kurie čia suglaustai pateikiami: 1) kadangi neturima galimybės į laiškus paklausėjams atsakinėti, tad paaiškinama spaudoje, jog:

a) Kas neišpildė pirmame pranešime patiektų klausimų, tas tesiima atsakomybę pats už tai;

b) kas pateikė reikalingas žinias, tų prašymai nukreipti į minėtą bendrovę;

c) buvo dėta pastangų, kad bendrovė apmokėtų kelionę neturintiems sutaupų. Deja, bendrovė nesutinka tatai padaryti. Dėl to atpuls visi tie, kurie neturi įmokėti 30 dolerių;

d) taip pat atpuola kelionė su šeimomis, nes bendrovė neturi patalpų šeimoms įkurdinti. Tegali vykti vyrai ir patys dėti pastangų sudaryti įsikūrimo sąlygas savo šeimai.

ALTORIŲ ŠEŠĖLY

TREMTIES Leidyklos žadėtasis išleisti žymusis V. Mykolaičio-Putino romanas „Altorių Šešėly" (visos trys dalys viename didžiuliame tome) jau atspausdintas ir jį galima užsisakyti tiesioginiai per leidyklą (TREMTIS, (13b) Memmingen, Postfach 2, Germany) arba per šias atstovybes Amerikoje:

1) Mr. Stp. Nasvytis,
4579 W. 157 Str.,
Cleveland 11, Ohio.

2) Mr. W. Stuogis
1037 Darrow Ave,
Evanston, Ill.

3) Mr. K. Pravilionis
1732 So Main str.,
Rockford, Ill.

4) Mr. A. Siliūnas
5125 So La Crosse Ave,
Chicago 38, Ill.

5) Mr. J. Jašinskas
761 E 7th St.,
So Boston, Mass.

6) Mr. Vl. Petrauskas
842 Adams St.,
Waukegan, Ill.

7. LIETUVIŲ SPAUDOS ARCHYVAS
563 Hemlock St.,
Brooklyn 8, N.Y.

Kanadoje:
Mr. F. Valys
37 Givins str.
Toronto, Ont.

Brazilijoje:
Sr. St. Jaseliūnas, Av. Churchill, 49 11° S/1.110, Rio de Janeiro.

Knygos kaina: keturi amerikiniai doleriai. Vokietijoje keturiolika su puse markių. Iš kitų šalių galima siųsti ir tarptautiniais kuponais, už knygą po 55 kuponus. Tačiau kai kur jie išeina brangiau, negu mokant amerikiniais pinigais. Tad tuo atveju knygos ėmėjas, jei turi galimybę, knygos vertės sumą, lygią keturiems amerikniniams doleriams, persiunčia kuriai nors iš nurodytų atstovybių.

Kai tik leidykla suras daugiau atstovybių, jos tuojau pat bus paskelbtos TREMTYJE.

Asmens, kurie tik knygos kainą įmokės kuriai nors atstovybei arba tiesioginiai leidyklai, tuojau knygą gaus, nes ji nedelsiant bus išsiunčiama.

TREMTIES LEIDYKLA.

Žmonės, kuriems nereikalinga policija

Vakarų Vokietijoje amerikiečių vokiečių kalboje leidžiamas DIE NEUE ZEITUNG Nr. 191 pateikė ilgėlesnį informacinį straipsnį apie tremtinių įsikūrimą Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Pirmiausia, straipsnio pradžioje, pažymima, jog nuo karo pabaigos iki šiol JAV jau įsikūrė 250 000 DP, kuriuos sudaro įvairių tautų atstovai ir kuriems teko gyventi Europos stovyklose. Kai kuriems tremtiniams Jungtinės Amerikos Valstybės ir šiandien esančios „Neribotų galimybių šalimi". Tie žmonės, kurie pokariniais metais, gyvendami Europoje įvairiose stovyklose, atrodė paskutiniai driskiai, šiandien, pasiekę Ameriką, dažnas susidaro patogų pragyvenimą. Šiandien kiekvienoje iš 48 Jungtinių Amerikos Valstybių valstijų gyvenama tremtinių. Dalis jų jau pasiekė Alaską, kiti Virgin salą, treti net Havajus. Tačiau trečdalis JAV pasiekusių tremtinių įsikūrė pramoningesnėse ir tirščiau apgyventose srityse, kaip New Yorko, Pensilvenijos steitai. 28 procentai Ameriką pasiekusių tremtinių dirba prie žemės ūkio darbų, 15 procentų prie namų apyvokos, 12 procentų kaip darbininkai specialistai, 13 procentų kaip paprasti, be specialybės darbininkai; 15 procentų prasimokę darbininkai; 7 procentai dirba įmonėse kaip specialistai; 6 procentai biuruose tarnautojais bei pardavėjais prekybos įmonėse; 3 procentai nuvykusiųjų verčiasi laisvų profesijų praktika bei yra įmonių vadovais, gi 1 procentą sudaro tremtiniai, kurie jau yra tapę įmonių dalininkais.

Nežiūrint įsikūrimo sunkumų, kada dėl nepakankamo kalbos mokėjimo tenka atvykusiems keisti specialybes ir imtis neįprasto darbo, naujieji Amerikon ateiviai parodę gražios iniciatyvos, greit susirasdami darbo, greit prie jo priprasdami ir tapdami pavyzdingais darbininkais. Tie **naujieji Amerikon ateiviai yra žmonės, kuriems nereikalinga policija.** (Šis komplimentas savotiškai kryžiuojasi su vokiečių spaudoje nuolat pasirodančiomis informacijomis, kuriomis itin primetama inkriminacija tremtinių. **Red.**).

Toliau minėtame straipsnyje pažymima, jog daug rūpesčio kėlė klausimas, kaip dėl esamos butų stokos pavyks įkurdinti Amerikon atvykusius tremtinius. Tačiau šią problemą jie patys išsprendė savo sumanumu. Jie patys gebėjo rasti butus ir tirštai apgyvendintuose rajonuose tik dėl to, kadangi namų savininkai patyrė, kad jie yra „ramūs, švarūs ir tvarkingi nuomos mokėtojai".

Pas stovyklaujančius lietuviukus

Tėvo Bernatonio pastangomis šią vasarą, prie Heidenheimo, mažojo Lontal kaimo slėnyje, yra suorganizuota lietuvių vaikams vasaros stovykla. Čia jų yra suvažiavę nedidelis būrelis, iš Heidenheimo ir Memmingeno.

Šią vasarą, gal pirmą kartą, tenka lietuvių vaikams stovyklauti su vokietukais. Negalima pasakyti, kad mūsų vaikai su vietiniais nesutartų, kai kur net labai draugiškai laikosi, vieni ir kiti. Tačiau gaila, kad jau sunku suorganizuoti vien tik lietuvišką stovyklą, ir nors toli laukuose, pasijusti lietuviškoje aplinkoje.

Kun. Jankauskas, šios stovyklos organizatorius, turėjo įdėti daug darbo ir kantrybės, kol surinko vaikus pabuvoti šios vasaros saulutės prieglobstyje. Vakarais, kai tamsą apgaubia vakaro tyla, čia kuriasi laužas ir prie jo renkasi palydėti dieną šios stovyklos jaunieji gyventojai. Jų dažno veide matosi mažas rūpestingumas, bet priminus jiems Lietuvą, jie nutyla ir savo mažose galvutėse pina tėvynei laisvės rytą.

Sunkios įvairiuose stovyklose sąlygos ir tremties laikas krauna kiekvienam savo naštą, bet kada vaikus stebi be tėvų globos, juose matosi kietas lietuviškas charakteris ir tvirtas pasiryžimas pakelti visus sunkumus. Dažnai čia, šių kalnų pašlaitėse, aidi lietuviškas klegesys ir skambi daina.

Sunku suprasti ir kitam pasakyti, kokia nuotaika perbėga pasižiūrėjus iš arčiau į šių jaunų mūsų tautos vyrų ateitį. Daugumą jų, dėl įvairių kliūčių, negali lankyti lietuviškų mokyklų ar gimnazijų. Dauguma neturi tėvų, gyvena prie senelių ar kitų giminių bei pažįstamų. Tačiau šita keista svetima aplinka ir toks nenormalus augimo laikas įtakos juose dar nepadarė: — lietuviškumas jaučiasi kiekviename jų žingsnyje. Ir kaip smagu, kada šioje stovykloje, lyg lietuviškame kaime, skamba lietuviškos dainos ir juokas.

Dabartinėse sąlygose daug sunkumų yra ką nors lietuviško vaikams suruošti, nes visi yra išbarstyti po įvairius Vokietijos kampus, be to, ir pačios stovyklos suradimas ir įrengimas sudaro daug sunkumų. Tėvas Bernatonis daug kartų varstė įvairių įstaigų ir organizacijų duris, kad gautų paramos šios vasaros stovyklos išlaikymui. Daug pastangų buvo padėta, tačiau Tėvas Bernatonis padarė savo. Šioje stovykloje lietuviukų grupei vadovauja kun. Jankauskas. Laiko jis juos visus savo tėviškoje globoje. Labai miela, kai mūsų jaunuoliai taip energingai gina mūsų tautos garbę bet kokiuose prieš vokietukus pasirodymuose. Čia kiekvieną dieną vis duoda ką nurs naujo. Jaunimas juda visą dieną ir tikrai naktis jiems būna kaip miela motina.

Linkėkime kiekvienais metais, nors trumpam vasaros laikui, leisti susiburti į žaliuojančias pievas vaikams nusidulkinti visas tremties dulkes. Tikėkime, kad tradicinis mūsų lietuviškas laužas, kad ir sunknose gyvenimo sąlygose, bus kas vasarą kūrenamas.

M. M.

Stovyklose

Planavimai apie Augsburgo stovyklos likvidaciją

Augsburgas. Likvidavus Augsburge veikusį emigracinį centrą, dabar pradedama svarstyti apie galutinį Augsburgo-Hochfeldo stovyklos likvidavimą. Jau yra nusistatyta, kad galį ar bent turį vilčių išemigruoti tremtiniai bus perkelti į Muencheną. Gi tie, kurie tuo tarpu neturi galimybių išemigruoti — tie bus perjungiami į vokiečių vadovybėj esančias tremtinių stovyklas. Augsburgo-Hochfeldo stovykloje gyveną kitų tautybių tremtiniai, kurie bus pervedami į vokiečių administruojamas stovyklas, numatomi išskaidyti į įvairias vietoves, kur yra didesni atitinkamos tautybės telkiniai. Gi lietuviai, latviai ir estai, šiuo metu gyveną Augsburgo stovykloje, kurie bus išskirti į vokiečių administruojamas stovyklas — tie numatomi perkelti į Memmingeną. Planuose numatoma Augsburgo stovyklą likviduoti galimai greičiau. Tačiau manoma, kad ji greičiausiai arti šių metų galo dar išsilaikysianti.

Pareiškimas pabėgėlių komisarui. Jau prieš kurį laiką vokiečių spaudoje pasirodė informacijų apie pasiruošimus užsieniečiams, paliekantiems Vokietijoje, Augsburge taip pat statyti namus. Dabar patiriama, jog į numatytus įrengti namus numatoma atkelti tremtinių, gyvenančių Donauwhörte ir iš kitų vietų, gi šiuo metu Augsburge gyvenančius tremtinius, net ir juos įjungiant vokiečių ūkin, iškiloti į kitas vietoves. Pabaltiečiai, kaipo seniausi gyventojai Augsburgo stovykloje, pabėgėlių komisarui Bavarijoje įteikė pareiškimą, kad jie nebūtų, kaip kad numatoma, iš Augsburgo kilojami į kitas vietoves, bet, pervedimo vokiečių ūkin atveju, būtų įkurdinami numatomuose Augsburge įrengti tremtiniams namuose.

Praeivis.

Knygų reikalu

PLB Vokietijos Krašto Valdybos Leidykloje (Hannover, Hegelstr. 7, Germany) galima gauti:

1. Princas ir elgeta, Mark Twaino apysaka	**3,50**
2. Lietuvių Kalbos Vadovas, Skardžiaus ir kt.	**20,—**
3. Tėvelių Pasakos, Giedriaus	**1,—**
4. Vyturėliai laukuos, Simaičio	**2,50**

ir kitų knygų vaikams ir suaugusiems.

Netrukus išeis iš spaudos A. Giedriaus „Tėvų Pasakos". Kreipkitės į Leidyklą ar pas vietos platintojus. Platintojams — nuolaida. Pareikalavus siunčiame katalogą.

Buitis svetur

Lietuvis Trumano pavarde. Jungtinėse Amerikos Valstybėse gyvena lietuvis Trumano pavarde. Anksčiau jis vadinosi Bražėvičius, vėliau savo pavardę pakeitė į Trumano. Šiuo metu mūsiškis Vytautas Trumanas yra išsileidęs laivu kelionėn apie pasaulį.

Lietuviai tremtiniai Amerikos kariuomenėje. Kanadiškiai TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI skelbia, kad paskutiniu metu nemaža lietuvių tremtinių, nuvykusių į JAV, yra paimtų amerikiečių kariuomenėn. Minimos šios pavardės: Algirdas Kepalas, būdamas tremty studijavęs Muencheno universitete, gi pasiekęs Ameriką studijavo St. John universitete, yra paimtas karinėn tarnybon. Edmuntas Vambutas, studijevęs inžineriją, po pradinio apmokymo paskirtas karinėn mokyklon. Saulius Zaunius, studijavęs Los Angeles universitete, paskirtas artilerijos dalinin. Artilerijon pateko ir Adolfas Mekas. Keletas lietuvių tremtinių tebekovoja Korėjoje. Jau esą su amerikiečių daliniais pasiekusių Europą, iš kurios neseniai išvyko.

Nežinomi piktadariai užmušė lietuvį. Kanadoje rastas nežinomų piktadarių užmuštas lietuvis Jonas Norkus, dirbęs prie geležinkelio.

Maža lietuvių aukso kasėjų. Pradžioje, prasidėjus emigracijai Kanadon, nemaža lietuvių tremtinių išvyko darbams į aukso kasyklas. Tačiau kadangi aukso kasyklose darbas sunkus ir žemoki atlyginimai — lietuvių aukso kasėjų skaičius smarkiai mažėja. Ontario srity esančiose vienose aukso kasyklose šiuo metu tebedirba tik du lietuviai.

Lietuviai komunistai ištremiami iš Brazilijos. Brazilų laikraščiai paskelbė sąrašus iš Brazilijos ištremiamų kitataučių komunistų. Tuose sąrašuose skelbiamos šių senųjų lietuvių ateivių pavardės: Alfonsas Kučinskas, Vladas Bukas, Magdelena Latvienė, Antanas Černiauskas ir kt.

Lietuviai Naujojoje Zelandijoje. Emigravusieji N. Zelandijon lietuviai tremtiniai pateko prie įvairių darbų. Vieniems teko dirbti miškuose, kitiems lentpiūvėse, tam tikra dalis pateko prie žemės ūkio darbų. Baigę darbo sutartis nemaža N. Zelandijoj įsikūrusių lietuvių keliasi į miestus, kur gaunama neblogai apmokamų darbų.

Keliais sakiniais

Bulvės atgrasina turistus... Paskutinio meto kai kuriuose vokiečių laikraščiuose nusiskųsta šykštoku turistų lankymusi Vakarų Vokietijoje ir daryti pakaltinimai dėl aukštų kainų. Vienas iš diskusijų dalyvių pasisakė priešingai: — ne kainų aukštumas, bet bulvių saločiai atgrasą turistus lankyti Vakarų Vokietiją. Vakarų vokiečiai turėtų pasimokyti bulves paruošti iš rytprūsiečių, gi savo gaminimo receptus palaidoti ant amžių amžinųjų...

Amerikiečių nuostoliai Korėjoje. Jungtinių Amerikos Valstybių gynybos ministerija paskelbė Korėjoje kariais patirtus nuostolius. Iki rugpiūčio pradžios netekta 80 750 kareivių. Iš šio skaičiaus 13 501 kariai žuvę kovose, 55 122 sužeisti, 10 615 dingusių ir 159 patekę komunistų nelaisvėn.

Uždraustas paskutinis patepimas. Vengrijos komunistiniai valdovai uždraudė dvasiškiams duoti paskutinį patepimą sergantiesiems. Uždraugimas grindžiamas prieštaravimu „individualiai laisvei".

Suėmė urano ieškančius rusus. Vakarų Vokietijoje, prie Hofo, vokiečių pasienio policija suėmė 11 civilių ir du rusų karius, ieškojusius urano. Urano ieškotojai buvo atsidūrę Vakarų Vokietijos teritorijoj ir suimti.

Sprodina komunistų knygynus. Nuo rugpiūčio pradžios Paryžiuje išsprogdinti 5 komunistų knygynai. Komunistinių knygynų sprogdintojai tuo tarpu neišaiškinti.

Skaičiuoja atomines bombas. Amerikos gynybos ministerijos atstovų apskaičiavimais šiuo metu rusai negalį daugiau turėti atominių bombų, kaip dviženkliu skaičium kad galima išreikšti. Tad išeitų, kad sovietai jau galį turėti ligi 99 atominių bombų.

Kilogramas politikos, vertas 15 pfenigių... Vakarų Vokietijos socialdemokratų partijos vieną archyvą išvogė nežinomi vagys. Iš karto buvo manyta, jog tatai padaryta politiniais motyvais. Netrukus paaiškėjo, jog tasai archyvas išvogtas pasipelnijimo tikslais: — vagys išvogtą archyvą pardavė seno popierio prekybininkui, pasak vieno vokiečių laikraščio, kilogramą politikos parduodami po 15 pfenigių...

Nemokamas rūkymas ligi grabo lentos. Viena vokiečių firma paskelbė nemokamai rūkalais ligi mirties aprūpysianti amžiumi seniausią vokiečių pabėgėlį. Premiją laimėjo 100 metų pabėgėlis, kurį firma pasižadėjo visą amžių nemokamai aprūpinti rūkalais...

Ploniausias vyras pasaulyje. Meksikos sostinėj gyvena ploniausias vyras pasaulyje, turįs pabaltietišką pavardę: — Pussle. Jam yra 48 metai amžiaus, 185 centimetrų aukščio ir sveria 24 kilogramus. Šio vyro galva primena stambų apelsiną, krūtinės apimtis 55 centimetrų; kojų storis lygus trejetui pirštų. O vis dėlto tasai vyras visai sveikas. Gyvas būdamas jau jis užpardavė savo griaučius universitui.

Liga numeris pirmas. Nustatyta, kad Vakarų Vokietijoje pokariniais metais liga numeris pirmas tapo širdies ligos. Vien tik 1949 metais širdies negalavimais Vokietijoje mirė 73 000 asmenų. Tad širdies ligos pirmauja mirimams džiovos pasėkoje. Statistika rodo, kad iš 10 000 vokiečių gyventojų kiekvieneriais metais 17 miršta širdies ligomis ir tik 4 būva džiovos pakertami. Širdies negalavimų pasėkos esančios buvusio karo sukrėtimai, toliau seka didėjąs vartojimas kavos ir rūkalų.

Balionai su laisvės šūkiais. Paskutiniu metu iš Vakarų Vokietijos, pasinaudojant palankiu vėju, Čekoslovakijon keliais atvejais paleistas didelis skaičius balionų, pakrautų su propagandiniais lapeliais, kuruose kalbama apie laisvę.

Knygų Leidyklos „VENTA" Pranešimas

Leidykloje gaunami šie leidiniai:

1. Prof. P. Skardžius, S. Barzdukas, J. M. Laurinaitis, LIETUVIŲ KALBOS VADOVAS, 606 psl., kaina DM 20,

2. A. Maceina, DIDYSIS INKVIZITORIUS, antroj papildyta ir pataisyta laida, nagrinėjanti Dievo ir velnio kovą žmogaus širdy, 221 psl., kaina DM 4,

3. A. Maceina, JOBO DRAMA, žmogiškos būties apmąstymas kančios situacijose, 244 psl., kaina DM 5,

4. Dr. P. Gaidamavičius, IŠBLOKŠTSIS ŽMOGUS, skaudžiai mus kiekvieną ištikusios benamybės problemos, 280 psl., kaina D M6,

5. Al. Baronas, ŽVAIGŽDĖS IR VĖJAI, novelės, 240 psl., kaina DM 5,

6. Gr. Tulauskaitė, PO SVETIMU DANGUM, eilėraščiai, 62 psl., kaina DM 3,

Baigiama spausdinti:

1. Kun. A. Sabaliauskas, NUO IMSRĖS IKI ORINOKO (PER FAKIRŲ ŽEMĘ), kelionės ir išgyvenimai;

2. V. Jonikas, SIELVARTO RAUDOS, poezija;

3. A. Vaičiulaitis, VALENTINA, romanas, antroji naujai pataisyta ir papildyta laida;

4. A. Vaičiulaitis, RINKTINIAI RAŠTAI, novelės;

5. Jurgis Jankus, NAMAS GEROJ GATVĖJ, romanas;

6. A. Maceina, NIEKŠYBĖS PASLAPTIS, Antikristo karalystės įsikūnijimas ir Bažnyčios ištrėmimas į dykumas.

Leidiniai gaunami šiuo adresu:

Jonas Rimeikis
Postlagernd
VENTA. (13b) MURNAU.

Pranešimai, ieškojimai, skelbimai

TREMTIES PRANEŠIMAI

J. Lukošiui. Tamstos siųsti pinigai (pirmuoju atveju už dvi prenumeratas, antruoju atveju vienai prenumeratai) yra gauti ir TREMTIS nurodytiems asmenims siuntinėjama.

Dėl prenumeratos užsienin. Pasitaiko pasiteiravimų, kiek kainuoja TREMTIS užsienin, laikraštį užsakant Vokietijoje. Šiuo pranešama, kad TREMTIES prenumerata, apmokant vokiečių markėmis, užsienin kainuoja tiek pat, ką ir Vokietijoje, t. y. mokant pamėnesiui 3 DM, gi iš karto mokant už du mėn — 5 DM.

Grįžta laikraštis. P. Stonceliui užsakyto laikraščio, tik pradėjus jį siuntinėti, nepasiekęs adresato pirmas siųstas egz. grįžo. Prašomas tikslesnis adresas.

Z. Misevičiui užsakytas laikraštis nurodytu adresu nepasiekia adresato ir grįžta. Užsakytojas prašomas duoti tikslesnį adresą.

Dėl ALTORIŲ ŠEŠĖLY. Jau nakščiau buvo pranešta, jog TREMTIES išleistasis V. Mykolaičio-Putino romanas „Altorių Šešėly" tesiunčiamas tiems, kurie įmokėjo pilną kainą. Dalinį įmokėjimą įmokėjusiems knyga bus pasiųta tuo atveju, kai knygos kainos skirtumas bus padengtas. Vengiama knygą siųsti išperkamuoju mokesčiu, kadangi didina išlaidas ir pats pasiuntimas pareikalauja daugiau laiko.

Paieškojimas

Prašomas atsiliepti **cand. med. Valteris Beržinskas,** išvykęs Kanadon ir kurį laiką gyvenęs Calgary, Alberta. Ieškomasis ar žiną jo dabartinę gyvenvietę prašomi pranešti šiuo adresu:

W. Witte, (24b) Kiel, Eichhofstr. 12.